

Prezidentas kviečia sutelkti jėgas skausmui pasaulyje mažinti

Vilnius, rugpjūčio 8 d. (BNS) — Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus, Ariogaloje dalyvaudamas Lietuvos tremtinių ir pasipriešinimo kovų dalyvių šventėje, pakvietė Lietuvos žmones širdies ir rankų jėgas skirti skausmui ir netektims pasaulyje mažinti.

„Brangūs broliai ir seserys, jūsų kovose ir kančiose buvo išsaugota, apginta ir prikelta Tėvynės laisvės idėja. Su gilia pagarba minime kovoję žuvusiųjų ir sovietų režimo nukankintųjų auką, gerai suvokdami jos didžią prasmę šiandienai“, sakė V. Adamkus, šeštadienį sveikindamas šventės dalyvius.

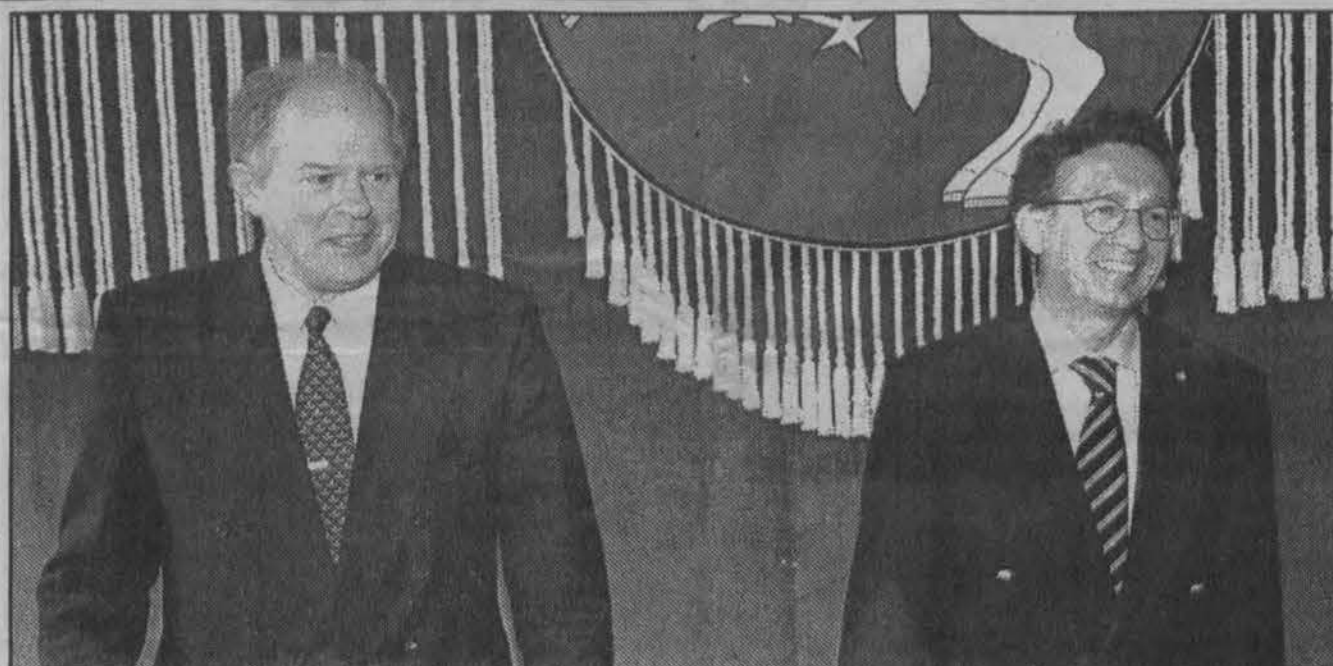
Pasak jo, tai dabartį įpareigojanti auka, kurios atminimas ragina kuriamą Lietuvos valstybę statyti ant istorinės

tiesos ir teisingumo pamatų.

„Istorinė tiesa šiandien turi tiesinti mūsų žingsnius. Ji privalo padėti atsitiesti parklupdytai, bet nenugalėtai tautai“, kalbėjo jis.

Jis pažymėjo, kad istorijos tiesa turi drąsiai įžengti į Lietuvos mokyklą, ugdydama laisvą ir atsakingą krašto jaunimą.

„Dirbkime darbus, neprarasdami savigarbos ir patikėjimo savo galiomis, jausdami išėjusių tėvų ir brolių mums perduotą pareigą Tėvynei naštą. Tikiu, kad kiekvienas iš jūsų, pažinęs skausmą ir netektį, savo širdies ir rankų jėgas skiria skausmui ir netektims pasaulyje mažinti. Skiria savo Tėvynės kūrybai“, sakė prezidentas V. Adamkus.

Nuotr.: Lietuvos užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas (kairėje) priėmė Belgijos užsienio reikalų ministrą Eric Deryckę.

Belgija pasirinko Vilnių savo pirmajai ambasadai Baltijos valstybėse

Vilnius, rugpjūčio 10 d. (BNS) — „Lietuva yra tapusi labai svarbia Belgijos bendradarbe ne tik politikos, bet ir ekonominių ryšių srityje“, Lietuvos prezidentui Valdui Adamkui pirmadienį oficialaus vienos dienos vizito į Vilnių atvykęs sakė Belgijos užsienio reikalų ministras Eric Derycke, pridurdamas, jog Belgija nutarė pirmąją savo ambasadą Baltijos valstybėse atidaryti Vilniuje.

Dabar Belgijos ambasadorius Baltijos valstybėms reziduoją Briuselyje. Naująją ambasadą Vilniuje numatyta atidaryti rugsėjo 15-ąją.

Belgijos ministras ypač pagyrė dvišalį regioninį bendradarbiavimą, kuris sukūrė palankias sąlygas intensyvią valstybių bendradarbiavimą ekonomikos srityje. Puikiais regioniniais ryšiais jis laikė Flandrijos regiono verslininkų ketinimus investuoti kuriamoje Kauno laisvojoje ekonominėje zonoje.

„Vilnius labai svarbus mums ir turint omenyje Rusiją bei Baltarusiją“, žurnalistas sakė E. Derycke. Susitikime su V. Adamkumi jis pagyrė Lietuvos politiką tautinių mažumų atžvilgiu ir gerus

kaimyninius santykius su šiomis valstybėmis.

Spaudos konferencijoje pirmadienį, po susitikimo su Lietuvos užsienio reikalų ministru Algirdu Saudargu, Eric Derycke pažymėjo, kad Belgija pageidauja plėtoti ekonominius ir politinius ryšius su Lietuva, yra sudominta daly-

Paskolų garantijų fondas padeda žemdirbiams

Vilnius, rugpjūčio 10 d. (Elta) — Su Žemės ūkio paskolų garantijų fondo garantija žemdirbiams jau išduotos 85 paskolos, kurių bendra suma sudaro 4,7 mln. litų. Daugiausiai paskolų imama technikai įsigyti.

Kaip teigia šio fondo direktorė Danguolė Čukauskienė, kai tik buvo įsteigtas šis fondas, pagal vyriausybės nutarimą, jo lėšomis galėjo naudotis tik ūkininkai, turintys nuosavybės teise jiems priklausančią žemę. Siek tiek vėliau buvo padarytos pataisos, kurios dabar leidžia fondu naudotis nustatyta tvarka įregistruotiems ūkininkams, jų kooperatyvams ir ūkininkų bendrijoms. Tačiau tuo gali naudotis

vauti Lietuvoje vykstančiame privatizavimo procese.

Ministrų susitikime taip pat buvo aptarti ES, NATO plėtros reikalai.

E. Derycke pažymėjo, kad Belgija pasisako už visokeriopą valstybių integraciją į ES.

„Reikia plėsti ne vien ekonominius santykius, reikalinga socialinė, finansinė integracija. 21 amžiuje mums vieniems kitų reikės ir norime, kad integracija vyktų visais aspektais“, pažymėjo jis.

tik ūkininkų, o ne privačių asmenų susivienijimai ir ne dabartinės žemės ūkio bendrovės.

Pastarosios struktūros Žemės ūkio paskolų garantijų fondo paslaugomis kol kas naudotis negali.

Pasak D. Čukauskienės, pagal naują fondo naudojimo taisyklių pataisą, dabar jam leista garantuoti už Žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo agentūros ir žemės ūkio produkcijos perdirbimo įmonių imamas paskolas, kurios naudojamos žemės ūkio produkcijai supirkti ir parduoti.

Jeigu žemdirbiai perka naują traktorių, kombainą ar pieno melžimo bei šaldymo įrangą, tada fondas teikia šimtaprocentinę garantiją bankams, iš kurių jie ima paskolas minėtai paskolai įsigyti, o iš ūkininkų nereikalaujama jokio turinio užstato.

Tačiau tokios paskolų garantijų lengvatos teikiamos tik ūkininkams.

Vienam ūkininkui, ūkininkų kooperatyvui ar ūkinei bendrijai garantuojamos vienos paskolos suma negali viršyti 400,000 litų. Garantijos, o kartu ir paskolos grąžinimo terminas — 5 metai, o jeigu paskola teikiama iš Pasaulio banko lėšų — 12 metų.

* Kauno apygardos prokuratūroje pirmadienį pagaliau apklaustas salono „Mona Liza“ savininkas Vytautas Šimkus, kuris tebėra įtariamas prisidėjęs prie meno kūrinių vagystės iš kunigo Ričardo Mikutavičiaus buto. Per apklausą pareigūnai siekė išsiaiškinti, ką V. Šimkus žino apie kunigą R. Mikutavičių ir kaip galėtų jį apibūdinti, ką žino apie jo ir meno kolekcijos dingimą naktį į liepos 1-ąją. Anot V. Šimkaus advokato Romualdo Gidros, iki šiol lieka neaišku, kuo grindžiamas V. Šimkaus įtarinėjimas. Tačiau apklausa nėra baigta. Ją numatoma pratęsti dar šią savaitę.

(Elta)

Prasidėjo Rusijos Baltijos laivyno kariniai mokymai

Karaliaučius, rugpjūčio 10 d. (BNS) — Baltijos jūroje pirmadienį prasidėjo Rusijos Baltijos laivyno žygio baigiamasis etapas.

Kaip pranešė Baltijos laivyno štabas, nuo pirmadienio jūroje pratybose dalyvaus daugiau kaip 40 karo laivų, vienas povandeninis laivas, daugiau kaip 15 pagalbinių laivų, apie 4,500 kareivių. Taip pat numatoma atlikti daugiau kaip 70 lėktuvų ir sraigtasparnių skrydžių.

Per laivų grupės žygį planuojamas taktinio desanto išsilaipinimas. Pratybose dalyvaus 70 šarvuotosios technikos priemonių ir daugiau kaip 500 jūrų pėstininkų.

Iš dviejų Rusijos Baltijos laivyno lėktuvų taip pat išsilaipins daugiau kaip 70 oro desantininkų. Bus atlikta daugiau kaip 200 kovos pratimų, vyks šaudymo varžybos karinių jūrų laivyno vyriausiojo vado prizui laimėti.

Pasak Rusijos Baltijos laivyno vado pavaduotojo kontradmiralo Nikolaj Michejev, šiam laivų žygiui būdinga tai,

kad tokiu mastu, tiek laivyno junginių ir dalių pagal naują organizavimo struktūrą tikrinami, kaip pasirengę kovai ir gali atlikti savo tiesioginę paskirtį.

Pagrindinis dvišalių taktinių pratybų uždavinys — ginti svarbiausius laivyno pajėgų dislokavimo punktus.

Lietuvai oficialiai nepranešta apie karinius mokymus

Lietuvos Krašto apsaugos ministerijos Gynybos štabo viršininkas pulkininkas Antanas Jurgaitis sakė, kad nors oficiali informacija nepateikta, Lietuvos pareigūnai žino apie šiuos manevrus.

Pasak jo, Rusija privalo informuoti Lietuvą, jei žygio metu laivai įplauks į jos teritorinius vandenius ar įvyktų kiti incidentai.

Karinių jūrų pajėgų vadas flotilės admirolas Raimundas Baltuška nekommentavo Lietuvos turimos informacijos apie Rusijos Baltijos laivyno žygį, teigdamas, kad tai „karinės žvalgybos reikalai“.

Naujasis britų ambasadorius padės Lietuvai sustiprėti

Vilnius, rugpjūčio 10 d. (BNS) — Skiriamuosius raštus Lietuvos prezidentui Valdui Adamkui įteikęs naujasis Didžiosios Britanijos ambasadorius Christopher Robbins žada „visomis jėgomis prisidėti prie krašto sustiprinimo“.

Pirmadienį kalbėdamas iškilmingoje ceremonijoje, diplomatas sakė, kad pastaruoju metu net trigubai išaugusi D. Britanijos ambasada ir toliau stengsis užtikrinti politinę Londono paramą Vilniui, skatins investicijas, tarpininkaus teikiant pagalbą Lietuvos kariuomenei.

Lietuvos kariai ruošiasi pratyboms Albanijoje

Vilnius, rugpjūčio 7 d. (BNS) — Baltijos taikos palikimo bataliono (BALTBAT) Lietuvos karių būrys dalyvaus rugpjūčio 16-22 dienomis Albanijoje vykšančiose NATO ir bendradarbių pratybose „Cooperative Assembly“.

Šie NATO manevrai nebuvo iš anksto planuoti ir gana skubiai surengti, atsižvelgiant į įtampą Balkanų valstybėse. Todėl kol kas neaišku, kiek Lietuvos karių dalyvaus pratybose. Planuojama ir jas pasiūsti apie 30 karių būrį.

Planuojama, kad Lietuvos kariai ir pratybas skris savo lėktuvu, o manevruose veiks Didžiosios Britanijos kuopos sudėtyje.

Lietuvos Krašto apsaugos ministerijos daugiašalių projektų vadovas Robertas Šapronas sakė, kad iš NATO bendrų, be Lietuvos būrio, pratybose dalyvaus ir Rusijos karių būrys, baigiantis tarnybą taikos įvedimo pajėgose Bosnijoje ir Hercegovinoje, taip pat pratybų šeiminkai — albanų kareiviai.

Kiti pratybose dalyvausiantys kariai bus iš NATO valstybių — Belgijos, Kanados, Prancūzijos, Vokietijos, Graikijos, Italijos, Ispanijos, Turkijos, Didžiosios Britanijos ir JAV.

Ilgą diplomatinės tarnybos patirtį turintis Ch. Robbins sakė apsidžiaugęs paskyrimu į Lietuvą. „Mane zavi vos per kelerius metus pasiekta Lietuvos pastovumas, nuolatinė plėtra ir susigrąžintas vaidmuo Europoje bei pasaulyje“, sakė ambasadorius.

Prezidentas V. Adamkus pabrėžė, kad D. Britanija laikoma ypač svarbia Lietuvos partnere integracijos į ES bei NATO procese. Jis pakartojo, kad Lietuva tikisi palankių sprendimų NATO viršūnių susitikime 1999-aisiais bei siekia būti pakviesta pradėti derybas dėl narystės ES dar šiemet.

* Jau trečią savaitę prie Lietuvos ambasados Rygoje badauja Latvijos aplinkosaugos klubo aktyvistai, protestuojantys prieš Būtingės naftos terminalo statybą, kol neišturta šio objekto įtaka aplinkai. Per akciją jau surinkta 900 protestuojančių parašų.

* Po nesėkmingai susiklosčiusių varžybų Pasaulio vyrų krepšinio čempionate Atėnuose Lietuvos rinktinės vidurio puolėjas Gintaras Einikis pareiškė, kad tai buvo jo paskutinės varžybos Lietuvos rinktinėje, apie tokią galimybę prasiūrė ir vyriausiasis rinktinės treneris Jonas Kazlauskas. „Už viską visada atsako treneris. Tikejau, kad komanda sužais geriau, bet taip neatsitiko“, cituoja dienraštis „Lietuvos rytas“ J. Kazlauskas žodžius po paskutiniųjų rungtynių Atėnuose. Vyriausiojo trenerio pareiškimas buvo staigmena kitiems komandos vadovams.

(BNS)

KALENDORIUS

Rugpjūčio 11 d.: Šv. Klara (1194-1253); Tiburcijus, Zuzana, Filomena, Putis, Porutė. 1935 m. Kaune prasidėjo pirmasis Pasaulio lietuvių kongresas.

Rugpjūčio 12 d.: Hiliarija, Klara, Laimonas, Giedrė. 1569 m. pasirašyta Liublino unija.

Lenkijos lietuviai susirūpinę savo vaikų švietimu

Varšuva, rugpjūčio 10 d. (BNS) — Lenkijos Lietuviai bendruomenė nepatenkinti prasta lietuvių vaikų švietimo padėtimi.

Apie tai su Punske apsilankiusiu Lenkijos nacionalinio švietimo ministru Mirosław Handke kalbėjosi Lietuvos bendruomenės valdybos pirmininkas Sigitas Parancevičius.

Jis pabrėžė, kad lietuvių kalbos Lenkijoje mokosi 827 vaikai, tačiau nėra gimtosios kalbos mokymo programų pagrindų, nėra lėšų mokykloms remontuoti.

„Nuo 1996 metų Lenkijos nacionalinio švietimo ministerija neskyrė jokių lėšų Punsko valsčiaus mokyklų investicijoms. Nėra lėšų vienintelės valstijoje — Punsko mokyklos sporto salės remontui“, skundėsi S. Parancevičius, rašo Lenkijos lietuvių leidinys „Aušra“.

Žurnalas pažymi, kad mi-

nistras pažadėjo išspręsti beveik visas lietuvių švietimo problemas. Tačiau, pasak ministro, „dauguma problemų susijusios su lėšomis“, todėl sunku jas spręsti.

Ministras žadėjo, kad vadoveliai lietuvių kalba bus leidžiami po vieną arba du per metus. Daugiau išleisti nėra galimybių.

M. Handke pritarė Lenkijos lietuvių siūlymui tautinių mažumų gyvenamų regionų lenkiškose mokyklose skirti laiko moksleiviams supažindinti su tautinės mažumos kultūra ir istorija.

Ministras Punske kalbėjo ir apie būtinybę reorganizuoti švietimą Lenkijoje. „Aušra“ cituoja jį sakant, kad Lenkijos visuomenė menkai išsilavinusi: tik 7 procentai gyventojų yra baigę aukštąjį mokslą, apie 30 proc. — vidurinį ir net du trečdaliai yra baigę tik pradinę ir profesinę mokyklą.

Buvę konkurentai prezidento rinkimuose — už ekologiją

Vilnius, rugpjūčio 10 d. (BNS) — Buvę konkurentai Lietuvos prezidento rinkimuose prezidentas Valdas Adamkus ir teisininkas Artūras Paulauskas pirmadienį susitiko aptarti ekologiškai švaresnio kuro gamybos perspektyvą.

Advokato A. Paulausko vadovaujama Naujoji sąjunga (socialliberalai) sutiko paremti Kauno mokslininkų idėją iš perteklinių Lietuvos žemdirbių grūdų gaminti spiritą ir jį, kaip priedą, pilti į benzina. Toks maždaug 10 procentų spirito praskiestas kuras kur kas mažiau terštų aplinką.

„Prezidentas mus iš klausė, uždavinėję daug klausimų, sakė projektą dar panagrinėsime“, po susitikimo žurnalistas teigė A. Paulauskas. Anot jo, V. Adamkus jau yra susipažinęs su panašiu projektu dar gyvendamas JAV.

Socialliberalų vadovas tikisi, kad V. Adamkus galėtų priverti vyriausybę susidomėti šiuo projektu. „Konkrečių pазdų prezidentas vengė“, sakė A. Paulauskas.

Jį atlydėjęs vienas idėjos autorių Kauno mokslinio technologinio parko „Nova“ vadovas Gediminas Petrauskas sa-

kė, kad pradėjus gaminti spiritą kuro skiedimui, Lietuva išspręstų perteklinių grūdų problemą, atgaivintų merdincias spirito gamyklas ir sukurtų naujų darbo vietų, sutaupytų perkama mažiau naftos ir apsaugotų gamtą.

Pasak G. Petrausko, bandymai su spirituotu benzinu Kaune atliekami jau nuo 1993 m. Jis tvirtino, kad panašias idėjas bando įgyvendinti JAV bei Vakarų Europos mokslininkai.

„Novos“ vadovo skaičiavimu, atlikti valstybiniais šio eksperimento bandymams reikėtų maždaug 800,000 litų. Kelių spirito gamyklų atnaujinimui pririnktų dar maždaug 40 milijonų litų.

Po susitikimo su prezidentu A. Paulauskas sakė gerai jautęsis kabinete, kuris šių metų pradžioje galėjo atitekti ir jam.

A. Paulauskas teigiamai įvertino savo buvusio konkurento veiklą. Pats jis kol kas patenkintas politine veikla Naujojoje sąjungoje ir dar nežino, ar dalyvaus lapkritį Panevėžyje vykšančiuose rinkimuose laisvai Seimo nario vietai užimti.

Iš Gintaro muziejaus dingo vertingas paveikslas

Palanga, rugpjūčio 10 d. (Elta) — Palangos policijos pareigūnai sudarė vagystę iš Gintaro muziejaus įtariamo jaunuolio fotorobotą.

Jeigu rugpjūčio 7-ąją Gintaro muziejuje lankėsi žmonės bus dėmesingi, net ir nelabai geros kokybės atvaizdas galėtų padėti išsiaiškinti XIX amžiaus pabaigoje tapyto paveikslą pagrobėją, mano Palangos policijos komisaras Zenonas Žymancius. Įtariamojo fotorobotą ketinama plačiau paskleisti per „Lietuvos ryto“ dienraštį.

Palangos policijos vadovas teigė dar laukias ir daugiau įvykio liudininkų, nes iki pirmadienio pietų policijoje apklausta palyginti nedaug žmonių. Policija laukia visų, penktadienio vidudienį buvusių Židinio menė ir galėjusių matyti geltonais marškiniais vilkintį jaunuolį, kuris įsidedo į rankinę kažką panašaus į didelę saldainių dėžutę.

Z. Žymancius neabejoja, kad tai ir buvo 19x40 cm dydžio nežinomo autoriaus paveikslas „Audra jūroje“. Nors patys muziejininkai nekaltina menę saugojusios muziejaus

priziūrėtojos, komisaras teigė nesupranta, pagal kokias darbo instrukcijas elgtis tokios moterys, ramiai sėdinties savo kėdėse ir težiurinties, kad niekas netriukšmautų.

Apie 1833 metais aliejiniais dažais ant medžio tapyto paveikslą dingimą policija nedelsdama informavo visas pasienio tarnybas. Tuo tarpu nustatyti kūrinio vertę patikėta specialiai ekspertų komisijai. Kaip „Klaipėdos“ dienraščiui sakė Gintaro muziejaus vyresnysis muziejininkas Antanas Tranyzas, paveikslai ant medžio yra daug didesnės vertės negu nutapytieji ant paprasto kartono.

Ši vagystė priminė 1990-uosius metus, kai visą Lietuvą sukrėtė unikalių gintaro eksponatų dingimas. Palangos gintaro ekspozicijos apsauga po jos buvo pasirūpinta, tačiau aplamai Lietuvos muziejų apsauga tebėra primityvi, mano A. Tranyzas. Čia jau nebeužtenka vienos ar kelių moterų, reikalinga profesionali apsauga su ryšio priemonėmis ir kitais privalumais, įsitikinęs muziejininkas.

(Elta)

SVEIKATOS KLAUSIMAI

SAUGOKIMĖS SAULĖS SPINDULIŲ

Pasikalbėjimas su dermatologu
dr. Kastyčiu Jucu

Dr. Kastytis Jucas

— Jūs bene pirmą kartą kviečiate lietuvių visuomenę konsultacijai. Kiek, maždaug, žmonių pasinaudojo Jūsų paslaugomis?

— Turiu pasakyti, kad ankstyvesniais metais, o taip pat ir šiomet, susilaukiau nemažų atgarsio. Atvyko žmonių iš miesto ir priemiesčių. Buvo žmonių ne tik iš Illinois, bet iš Indianos, Michigan ir Wisconsin valstijų. Aš visiems sakydavau, kad konsultacija atliekama veltui. Nereikia mokescio. Nereikia jokių sveikatos draudimo pažymėjimų. Žinoma, jeigu reikalingas didesnis tyrimėjimas ir net gydymas, tai tokiu atveju, jau gali iškilti ir piniginis klausimas.

— Jeigu ne paslaptis, vis dėlto, prašyčiau pasakyti, kiek lietuvių pasinaudojo jūsų kvietimu?

— Žinote, parankė neturiu užrašų, bet man atrodo, kad galėjo būti apie 1,000 žmonių. Daugiausia atsilankė vyresniųjų, nors buvo ir jaunesnio amžiaus žmonių.

— Gal ir neetiška, bet drįsčiau paklausti, kiek lietuvių turėjo įtartinų žymių?

— Atvirai kalbant, apie 5 proc. atsilankiusių buvo reikalingi tolimesnio dėmesio, o kai kurie net gydymo. Taip pat galiu pasakyti, kad nei vienas lietuvis neturėjo melanomos žymių.

— Melanoma yra piktybinė liga?

— Turimais statistikos duomenimis, šiomet JAV bus apie 42,000 naujų melanoma susirgimų. Maždaug 7,200 su-

sirgimai baigsis mirtimi. Lietuviai, ypač mėlynakiai ir šviesiaplaukiai, greičiau įdga saulėje, todėl lietuviams reikia daugiau pasisaugoti. Matote, neretai pasitaiko, kad po įdegimo praėjus 40-50 metų, gali odoje atsirasti auglių. Nekreipiant dėmesio, gali susidaryti nemaloni prognozė.

— Sakykite, kokie yra melanomos simptomai?

— Atsiranda rudos spalvos dėmelės. Paskui ima keistis spalva. Gali patamsėti, pamėlynuoti, ar ruduoti. Gali prasidėti niežėjimas. Gali dėmelės paviršius pasidaryti šiurkštus ir nelygus. Taipgi gali atsirasti apgamų tarp pirštų, paduose, delnuose, naguose ir t.t. Melanoma gali išsivystyti akyse ir net smegenyse.

— Tikriausiai dauguma nekrepia dėmesio ir nesiskubina nueiti pas gydytojus?

— Dabar žmonės jau žino, kad melanoma yra labai pavojinga liga ir greičiau kreipiasi į gydytojus. Dažnas vyresnio amžiaus žmogus turi apie 40-50 apgamų. Jeigu jų skaičius yra didesnis, sakykime, siekia 100, tai jau nebe gerai. Reikėtų nepamiršti, kad JAV nuo 1925 m. dvigubai padidėjo susirgimai melanoma.

— Na, kokia padėtis kituose kraštuose?

Australijoje ir Naujojoje Zelandijoje sumažėjo susirgimų skaičius. O kodėl? Todėl, kad tuose kraštuose buvo intensyviai aiškinama ir buvo propaguojamas vadinamojo „Sunscreen“ naudojimas. Australijoje ir Naujojoje Zelandijoje jau seniai raginama naudoti ne tik „Sunscreen“, bet patariama dėvėti skrybėles ir saulės spindulių nepraleidžiantį apdarą. Beje, pastaraisiais metais pagerėjo „Sunscreen“ kremų kokybė.

— Ar Jūs, daktare, numatote dar kartą kviešti lietuvių konsultacijai?

— Man labai malonu padėti saviškiams. Malonu, išsiaiškinti ir, reikalus esant, suteikti medicininę pagalbą.

— Ačiū už dėmesį ir patarimus.

Kalbėjosi
Petrus Petrutis

IŠMINTINGUMAS SAUGO NUO PERKAITIMO

JONAS ADOMAVIČIUS, M.D.

Nė vienas ir nė viena mūsų nesirgtų nuo perkaitimo, jei mes, lyg bitės, vienas kitą ir viena kitą nuo jo saugotume. Reikia tautos neišsigalintiems, o mes jau seniai pamiršome lietuviškas tautos ir gyvenime, vien tik savimi besirūpindami, dėl to ir kenciamieji įvairiopai. Tik pasiklausykite, apie ką sūję du vyrai ar dvi tokios mūsiškės kalbasi — tik ne apie būtiną įvairiopą pagalbą seneliams bei paliečiams. Ne ta yra dabartinė Lietuva, bet ir mes visi ir visos ne tokie ir ne tokios esame, kokie ir kokios buvome išbėgę.

Perkaista ir dažnas miršta perkaitęs čia pat, mūsų aplinkoje. Dabar nuolat lekia sanitarinės mašinos California gatve ligoninė su perkaitusiais. Toks stovis yra labai pavojingas — girdime apie vis gausėjantį mirtis dėl perkaitimo.

Štai vyras saulėje dirbo kelias valandas, pjaudamas žolę

savo didelį kiemo plote. Jis šypsojosi iš pasitenkinimo, darbą užbaigęs, ir staiga sukrito. Jo žmona su greitosios pagalbos mašina jį nugabeno ligoninė, kur jis pagaliau atsigavo nuo saulės smūgio, kas ne kiekvienam atsitinka.

Kaip jis gali išvengti ateityje tokios nelaimės? Kokį apsaugos priemonių turi griebtis, kad mirtį artinantis saulės smūgis nepasikartotų? Štai tokia apsauga.

Žmogaus kūno organai labai skėmingai savo darbą dirba siauroje temperatūros skalėje: tarp 98 ir 100 laipsnių. Karštam ore kūnas gamina daugiau šilumos negu jos reikia kūno organams, kad jie gerai savo darbą atliktų. Tada organizmas pumpuoja daugiau kraujo į kūno paviršių, kur šiluma išleidžiama aplinkon. Visa oda parausta, nes šiltas kraujas teka arti odo paviršiaus. Dar čia talkon ateina prakaitavimas — jis vėsina kūną.

Vaikučiai Lietuvos laukuose džiaugiasi karvute-maitintoja.

Nuotr. Viktoro Kapočiaus

SUSIPAŽISTU SU KANADOS PIENININKYSTĖ

KUN. KAZIMIERAS AMBRASAS

Dažnai sėdėdamas autobuse ar kieno vairuojamame automobilyje, vis matydavau šen ten Kanados laukuose, pamiškėse kur ne kur išsibarsčiusius nemažus pastatus. Išsyk galvodavau, kad čia lyg kokie maži fabrikėliai ar ga-

Neperkaisk, nes gali mirti

Minėti ir dar kiti kūno temperatūros reguliatoriai, įskaitant ir oro kaitą plaučiuose, normaliai patenkinantiai atlieka savo darbą — saugo nuo perkaitimo. Bet kai kuriais atvejais, pvz., ilgesnis darbavimas karštoje vasaros dienos saulėje, minėtus kūno sargus nuo perkaitimo nuvargina.

Tada pakyla kūno temperatūra ir organai ima mažiau pajėgiai veikti. Mažas kūno karščio pakilimas, pvz., 101 ar 102 F. laipsniai, sukelia visų raumenų nusilpimą, pykinimą, galvos skausmą, jos sukimimą, mėšlungius ir lipnią odą. Toks lengvas šiluminis susirgimas vadinasi šiluminiu kūno išsekimu (heat exhaustion). Jis pranyksta ramumoje esant ir skysčius geriant, aišku, ir vengiant perkaitimo.

Išimtiniais atvejais perkaitime iki saulės smūgio (heat stroke). Tada kūno karštis pakyla iki 105-107 laipsnių ir sukelia sunkius kepenų, inkstų, smegenų ir širdies susirgimus. Tokioje padėtyje kas antras žmogus miršta, nors ir geriausiai ligoninėje gydant. Todėl tokio perkaitimo išvengimas yra sėkmingas nuo mirties išsigelbėjimas.

Greičiausiai gelbėkime perkaitusį

Jei manai, kad žmogus gavo saulės smūgį (heat stroke), tučiuojau kviesk greitąją pagalbą (emergency). Kol atvyks greitoji, nešik ligonį į pavėsį, jo galvą, krutinę ir pilvą apipuršk vėsiu, ne šaltu, vandeniui, klot tokio vandens kompresais rankas, kojas ir girdyk perkaitusį naudingais skysčiais, jei ligonis gali gerti. Tinka vanduo, pienas, sultys, tik ne kava, arbata, ne „pepsai“, ne alkoholiniai gėrimai. Bet svarbiausia: kuo greičiau būtinai nugabenti ligoninę.

Apsauga nuo perkaitimo ligos yra geriausias elgesys. Idant šią vasarą neperkaitum, dirbk su pertraukomis savo darbą, net, prieš baigdamas darbą, pailsėk venk būti saulėje ir nuolat gerk daug naudingų, be kofeino ir be svaigalų, skysčių. Sėkmės.

myklos. Tačiau, kai nėra progos ir dar labiau laiko, taip ir ligi galo neišsiaiškinau, kam čia tokie statiniai reikalingi. Tikslai nūnai, metęs į šalį visą kitą dienotvarkę, išsileidau slidėmis per gerokai prisnigtus St. Jerome apylinkių laukus ir miškus prie keturių, gal daugiau nei 25 metrų aukščio bokštų ir kitų, į gamyklas panašių, statinių. Nusinarinęs nuo kojų slides, nedrąsiai praveręs kazin kokios lyg įstaitos, lyg raštinės duris, beveik kaktomūšiais susidūriau su skubanciu vyru. Jis, kažką man suniurnėjęs ir atsidūręs prie savo nediduko sunkvežimuko, krapštėsi. Praveręs kitas duris ir pamatęs tarsi laboratoriją, tarsi kažkokią jėgainę, bet nesutikęs jokio žmogaus, vėlėi einu prie sutikto smarkuolio ir antrąsyk labinuosi: „Bonjour“ (šiame krašte mat kalbamasi prancūziškai. Taigi sakau „Gerą dieną!“). Ir išdėstau savo kuklų norą susipažinti su štai čionai stovintiu, į fabriką panašiu, ūkiu. Mat ir aš pats esu kaimo įdomu pamatyti, kaip sutvarkyta jūsų šis, į didžiulį fabriką panašus ūkis. Gal mane su juo galėtumėte supažindinti. „Palauk minutėlę“, — dalykiškai sako man tasai, matyt, greitai ir tiksliai visus karštosios reikalus sprendžiantis prancūzakalbis ponas, kuris ištis pasirodė esąs šio krašto zonis veterinarijos gydytojas, prižiūrįs apie 20-30 tokių, panašių, kaip šis, ūkių. Pasiraukęs po daugybę stalčių ir išsitraukęs sudėliotą dešimtis buteliukų, vėl grįžta į pastatą. Kadangi tų vaistų daug, tai neišsiskentęs ir sakau: „Ar negalėčiau jums padėti?“ Šitaip abudu, pasiėmę ir rankas po keliolika su įvairiomis etiketėmis užlipinėtų buteliukų, grįžtame į raštinę, iš kurios jis mane kaipmat veda per pilną tvartą sausuose išauduose prigulusių galvijų. Vos speju paskui tą greitakojį veterinarijos gydytoją (atsimintiau savo pusbrolių Vaclovo Dumčių — irgi tos pačios specialybės lietuvių veterinarijos, kadaise dirbusį Kačerginėse krašte tokį darbą, o dabar jau bepinsininkaujantį su vaikais ir vaikaičiais panemunės pušynuose savuose namuose). Supažindina mane su šio ūkio savininkais, kurių esama trijų brolių — Ivon, Louis ir Patrice Forget nuosavybė. Jų tėvas, dabar jau virtęs Federalinės valdžios garsiu politiku, iš žemdirbystės ir gyvulininkys-

tės pasitraukė. Perleido savo gerą trims sūnams. Jonas, matyt, iš tos trijulės laikomas vyriausiu — prezidentu, — man sutinka papasakoti apie savo ūkį, kurio prancūziškas pavadinimas net ant visų dvidešimpenkmetrių bokštų didžiulėmis apiblukusiomis raidėmis užrašytas: „FERME FORGET & FRERE“. Štai Jonas, vedžiodamas mane po ilgą, karvių gardais apstatytą, pastatą, pasakoja, kad jo tėvas II pasaulinio karo pabaigoje turėjęs tikslai 10 karvių, o dabar — jau trečia ketvirta šio ūkio savininkų karta — turi 110 melžiamų ir 90 veršiukų, kurie auginami visai kitame pastate. Priešais mane elevatoriai, diržai, varikliai ir visokie kitokie, Lietuvoje niekad nematyti, tvarto įrengimai. Tikrai trims broliams apsidirbti su tokia daugybe gyvulių — ne taip paprasta! O štai prie stalo, kur tikrai kambarys panašus į raštinę, stovi kompiuteris, blankų sąsiuvis, didžiulis apskritimas, kur skardiniame skyde išvardinti ir suklasifikuoti mėnesiai, o tarp jų sukaišioti nedideli plastmasiniai kaištukai su numeriais. Mat kiekviena karvė turi savo numerį ir spalvą. Pagal tai, kiek duoda pieno, kokio jai duodamo pašaro kiekiai ir pašarų sudėtis. Mat skirtingai pagal metų laiką, gyvulių grupę ir duodama pienu joms maitinamos, duodama vitaminų, įvairių vaistų ir pan. Visąlaik jos laikomos tvarte. Tikslai veršiukai vasarą lauke. Šitaip po stogu laikomos karvės duoda daugiau pieno. Saulėje — mažiau.

Prie šio apskrito stendo šeimnininkas tarsi veidrodėje ar kokiame kalendoriuje mato visų savo augintinių buklę, mitybą ir sveikatos stovį. Pašarus trys broliai auginasi 250 ha žemės plote. Daugiausia kukurūzus ir liucerną, kurią kaip ir kukurūzų sukaupotus grūdus laiko viename bokšte, žalėsius antrame, o dviejuose kituose bokštuose — liucerną. Ji turi daug proteino, tad maistinga karvėms. Užaugintą savo žemėje pašarą papildo iš miesto atvežamas kazin koks dirbtinis pašaras, labai panašus į sovietmečiu vadintą kombikormą. Kukurūzai vežami, pjaunami, gabunami ir šienaujama tiksliai traktoriais. Silosas smulkina mas irgi specialiomis mašinomis. Netgi šienas į keliolikos metrų esančias palėpes kaisiojamas transporteriais.

O ganyklos dažniausiai ir šiaip visi laukai aptverti laidais, kuriais teka elektros srovė. Tasai elektrinis piemuo prižiūri galvijus, dažniausiai prieauglį, vasarą. Žiemą — prie tvartų prištias ant ilgos grandinės galingas vilkšunis,

kuris mane pasitiko garsiu skalijimu. „Kaip, — klausiu, — jūs į šiuos aukštus bokštus supilate tuos susmulkintus kukurūzus ir liucerną?“ Atvedęs mane Jonas prie tokios storos žarnos parodo, kaip privažiavęs traktorius su priekaba sustoja, o iš jo bunkerio tėja žarna spaudimu-traukimo jėga siurbiami į tuos aukštus bokštus visai galvijų bandai pašarai. Mašinos valo mėsą, kurį kasdien išveža į laukus traktorius su priekaba, o pavasarį jį iškrapšto ir aparia, kad kukurūzai ir liucerna geriau augtų. Einame pro šalį didžiulės, cinkuotos, iš žvilgančios storos skardos padarytos cisternos. Pasirodo, kad iš melžimo aparatų surinktas pienas, kurio ir St. Jerome pieninė šis ūkis kasdien pristato apie 2,000 litrų (viena karvė, mechaniniai agregatai pamelžta, kasdien duoda apie 18-25 litrų), kad nesurgtų, iškart pasterizuojamas ir, atvažiavus pienovežiui, kasdien išvežamas.

Tokių ūkių apie trimilijoninį Monrealio miestą esą nedaug. Smulkūs ūkiai — nepelningi. Neišsilaiko. Todėl vieni augina mėsai galvijus, kiti — kaip šitas — pristato pieną, už kurį per metus apytikriai surenkama 200,000 dolerių. Iš jų 130,000 maždaug kainuoja pašarai, apie 40,000 nauja technika. Kadangi pašarai auginami savo žemėje, pajamų užtenka ir šeimnininkams, kurie šiuose tvartuose kasdien pradeda darbą apie 5 val. ryto ir baigia vakare apie 5-7 val. Taigi tų žmonių darbo diena trunka 10-14 valandų. „O kada jūs galite pailsėti, pasimelsti?“ — klausiu šeimnininko. „Sekmadieniais važiuojame į St. Jerome bažnyčią su vaikais, kur visi ir meldžiamės“.

Atsiveikinant su maloniu šeimnininku, kuris prieš kiek metų Šv. Eustachijaus miestelyje baigė specialius dviejų metų mėnesių žemės ūkio pasitobulinimo kursus, prie pat didžiulės pieno pritvinkusios karvės, matyt, neseniai apsi- versiauvusios, pamačiau dvi besitrainiojančias kates. Ir tos žinio, kur daug šilto pieno gali rasti...

Jau pusiaukelėje į savo namus, kur buvau apsisitęsęs, pamačiau atvažiuojantį su priekaba traktorių, vairuojamą keliolikos metų vaikinuko. Jis, pasirodo, to šeimnininko Ivon Forget, su kuriuo ką tik kalbėjau si karvių ūkyje, sūnus. Kai susistabdęs paklausiau, tas jaunas traktorninkas man papasakojo dar apie vieną šio ūkio pajamų šaltinį. Mat pavasariais, kai medžiai pradeda sprogti, čia žmonės, panašiai kaip ir Lie-

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$95.00. Foreign countries \$110.

Postmaster: Send address changes to Draugas — 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Mazinant pašto išlaidas, pakvitavimai už gautas prenumeratas nesunčiami. Ant DRAUGO prie kiekvieno skaitytojo adreso, gavus iš jo mokėstį, pažymima, iki kada yra užsimokėjęs.

DRAUGO prenumerata yra mokama iš anksto.

	Metams	1/2 metų	3 mėn.
JAV	\$95.00	\$55.00	\$35.00
Kanadoje ir kitur	(U.S.) \$110.00	\$60.00	\$40.00
Tik šeštadienio laida:			
JAV	\$55.00	\$40.00	\$30.00
Kanadoje ir kitur	(U.S.) \$60.00	\$45.00	\$35.00
Užsakant į Lietuvą:			
(Air cargo)	\$100.00	\$55.00	
Tik šeštadienio laida	\$55.00		
Užsakant į užsienį oro paštu	\$500.00	\$250.00	
Tik šeštadienio laida	\$160.00	\$85.00	

Vyriausia redaktorė — Danutė Bindokienė
Administratorius — Valentinas Krumpis
Moderatorius — kun. Viktoras Rimšelis

* Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
* Redakcija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.
* Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamas, gavus prašymą ką nors skelbti.
* Redakcija straipsnius taisyso savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugo. Prašome siunčiant pasilikti kopiją.

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS — ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

DR. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Valandos pagal susitarimą

ARAS ŽILIOBA, M.D.
INDRE RUDAITIS, O.D.
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
1020 E. Ogden Ave., Suite 310
Naperville, IL 60563
Tel: (630) 527-0090
3825 Highland Ave.,
Tower 1, Suite 3 C
Downers Grove, IL 60515
Tel. (630) 435-0120

DR. ŽIBUTĖ ZAPABACKAS
DR. PAUL KNEPPER
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
166 E. Superior, Suite 402
Valandos pagal susitarimą
Tel. 312-337-1285

LINAS SIDRYS, M.D.
Akinių ligos / Chirurgija
9830 S. Ridgeland Ave.
Chicago Ridge, IL 60415
Tel. 708-636-6622
4149 W. 63rd St.
Tel. 773-735-7709

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
Pirmas apyl. su Northwestern-un-to
diplomu, lietuviams sutvarkys dantis
už prieinamą kainą. Pacientai
priimami absoliučiai punktualiai.
Susitarimui (kalbėti angliskai)
Tel. 708-422-8260

DR. L. PETREIKIS
DANTŲ GYDYTOJA
9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. (708) 598-4055
Valandos pagal susitarimą

tuvoje iš beržų, pradeda te-
kinti ir rinkti iš klevų sulą.
Tiktai jie iš tos sulos gamina
labai skanų, ne tik Kanadoje,
bet ir kitose šalyse žinoma,
saldų skystį, naudojamą sal-
dainiams, pyragaičiams, bly-
nams, košėms ir kitiems val-
giams bei gėrimams. Paskui
kanadiečiai tą iš klevų prite-
kintą sulą kaitina, garina ir
šitaip išsina tasai skanus
skystimas. Šio ūkio nemažas
miškas, apjuostas laidais ir
kokių plonu vamzdeliu, į kurį
surbęta tas klevų kraujas ir
kurio juo į cisterną surenka-
mas. Tada sula specialiame
namelyje perdribama, suren-
kama į indus ir išgabenama.
Tie visi prietaisai miške lieka
tik žiemą, tiek vasarą. Nie-
kas jų nejudina, kai atėjus
pavasariui, vėlėi būtų juos
galima panaudoti naujo sirupo
gamybai.

* Jei turtuoliai galėtų pa-
samdyti kitus už juos numir-
ti, vargšai galėtų gražiai pra-
gyventi.

Žydy patarlė

NORVEGIJA PROBLEMŲ NETURI

E. RINGUS

Apie Vokietijos kapituliaciją teko išgirsti pakeliui iš šiaurinės Norvegijos į pietinę. Žinia ištraukė iš guolių visus vokiečius. Lovoje liko tik šio straipsnio autorius. Paklausus kodėl, buvo priverstas išaiškinti vokiečiams apie Rytų Europos ir Vokietijos ateitį. Autorius, būdamas dar netoli Narviko, turėjo galimybę pasiklausti radijo laidų iš Londono lenkų kalba. Tose laidose lenkų egziliną vyriausybę skundėsi jiems daromomis skriaudomis Jaltos konferencijoje. Pasiklausius tų laidų, nebuvo sunku susidaryti būsimo Europos vaizdą ir Lietuvos padėtį. Abejoju, ar pavyko įtikinti bent vieną vokiečių.

Kelis pokarinius mėnesius teko pabūti stovykloje pietinėje Norvegijoje ir stebėti norvegų nuotakas, elgesį su mumis ir savo tautiečiais „kvislingiečiais“. Reikia pripažinti, kad norvegai parodė aukštą kultūrą. Deja, nepavyko įtikinti norvegų sovietų klasingumu, apgaule ir sistemos žiaurumu. Mažas mūsiškių būrelis, patys jauniausi, susigundė ir nutarė grįžti namo. Negrįžo. Pervaziavus Suomijos sieną, jie ir grįžtantys sovietų kariai liko užbaigti garsųjį „Baltosios jūros kanalą“.

Vėliau Norvegijai nusišpysojo laimė. Netoli jos gražiųjų fjordų rasti dideli klodai naftos ir dujų. Kraštas tapo turtingas, gyventojai aprūpinti visais patogumais. Jų vienintelis rūpestis: kiek atsargų yra jūros dugne ir kaip pasiruošti ateičiai, kai atsargos užsibaigs, nes žuvų kiekis irgi

mažėja, nekalbant apie banginius.

Todėl Norvegijos vyriausybė rūpinasi savo tautos dvasine ir fizine sveikata. Neseniai visuose kioskuose ir pašto įstaigose piliečiai rado įdomią anketą. Anketos klausimai buvo neįprasti, beveik priminė inkviziciją, apie kurią jie skaitė istorijos knygose. Atsiėmėje nuo staigmenos, norvegai, nepatyrę jokių valstybinių sprespaudų, nutarė, kad pavojaus nėra, su malonumu pildė tas anketas. Mat jos buvo anoniminės, o už išpildymą valdžia mokėjo po keturis loterijos bilietus. Ne-reikėjo pirkti pašto ženklų, adresas irgi buvo išspausdintas.

Reikia pripažinti, kad pateikti klausimai reikalavo gilaus sąžinės perkratymo. Pirmas klausimas buvo: „Ar kada nors vengei mokėti pajamų mokesčius? Jeigu taip, ar kankino po to sąžinė? „Ar naudojai valstybines transporto priemones be bilieto?“ Ir t.t. Po lengvos įžangos ir žmogaus sielą atėjo gilesni klausimai. „Ar jautei sąžinės graužimą, peržvelgęs praėjusius metus prie kalėdinio stalo?“ Ar gintum kaimyną, matydamas jam daromą skriaudą, ar užstotum užpultą nepažįstamą pilietį?“

Norvegija — išlaisvintas kraštas, anksčiau negu kitos demokratijos. Valstybės premjerai ir ministrai ilgą laiką tarp jų buvo moterys. Šiuo metu premjeru išrinktas buvęs pastorius. Jis ir sukūrė specialią komisiją patikrinti Norvegijos gyventojų dvasinį stovį

Gamtovaizdis netoli Punsko.

Nuotr. Viktoro Kučo

ir, suradus nukrypimus, pataisyti juos būsimame šimt-metyje. Krikščionių demokratų partijos pirmininkui rūpi, kad Norvegija nepaklystų materializmo ir kitokių „izmų“ jūroje. Po jo kalbos visi parlamento nariai entuziastingai paplojo.

Praėjus pusmečiui ir suklasifikavus gautus anketų duomenis, dešimčiai komisijos narių teko nusivilti. Krašte kilo aršios diskusijos. Jose ypač energingai dalyvavo jaunoji karta, paskleidusi pašiepjamą anketą. Jų anketoje, be kitų klausimų, buvo: „Ar visados rinkai šuns... parkuose“. Moralinė krašto komisija dar vis studijuoja ir analizuoja anketos duomenis. Tuo tarpu premjerui parūpo tautos fizinis stovis. Romėnai sakė: „in corpore sano, mens sana“ (sveikame kūne, sveika dvasia). Mat norvegų statistika

DVIRATININKAI JAU AMERIKOJE

Keturi Lietuvos dviračių entuziastai, kurie liepos 26 d. Vilniuje buvo palydėti į kelionę aplink pasaulį, jau atsirado Amerikoje ir iš Seattle, WA, miesto oficialiai rugpjūčio 7 d. pajudėjo į savo istorinį žygį.

Kaip iš Seattle miesto mums pranešė ten gyvenanti žinoma visuomenės veikėja Ina Bertulytė-Bray, keturi Lietuvos atstovai: fizikas Sigitas Kučas, filologė Goda Čiplytė, ekonomistas Edvardas Žičys ir istorikas Gediminas Vasiliauskas, prieš pradedant kelionę po Amerikos žemyną, pabendravo su to miesto lietuviais.

„Draugo“ dienraščio (liepos 29 d. laidos) pirmame puslapyje jau buvo rašyta apie šių drąsulių sumanymą ir šalia rašinio spausdinta nuotrauka. Iš ten dienraščio skaitytojai galėjo sužinoti, kad mūsiškiai išsirengę į vadinamą Didįjį

tūkstantmečio taikos žygį dviračiais aplink pasaulį (The Great Millenium Peace Ride — GMPR).

Beje, lietuviai yra šio žygio koordinatoriai, be jų dar dalyvauja 20 žmonių iš JAV, Meksikos, Vokietijos, Turkijos, Kroatijos ir Ganos. Keliautojai, kuriuos remia UNESCO, apvažiavę 50 pasaulio valstybių finišuos 2000 m. sausio 1 d. Hirošimoje.

Reikia pažymėti, kad keliautojai vežasi vadinamąją „Taikos juostą“, kurioje kelionės metu galės pasirašyti viso pasaulio žmonės. Pirmasis savo parašą šioje juostoje padėjo Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus, kuris taip pat čia dar pridėjo: „Neškite Lietuvos žmonės, sveikinimus aplink pasaulį“.

Inos Bertulytės-Bray pranešimu, negausus, bet veiksmingas Seattle lietuvių telkinys, šiuos keturis jaunos Lietuvos atstovus reikiamaui sutiko ir rūpestingai išlydėjo į neeilinę kelionę. Ši lietuvių veikėja rūpinosi gauti kitų lietuvių apgyventų vietovių, kur tik keliautojai lankysis, mūsų tautiečių atstovų adresus, norint žygio metu užmegzti su jais ryšį.

Patys keliautojai buvo labai entuziastingai nusiteikę savo žygio pradžioje ir norėjo perduoti linkėjimus visiems „Draugo“ skaitytojams. Lietuvos atstovai buvo maloniai nustebinti „Draugo“ liepos 29 d. numeriu, kur gražiai aprašyta jų išleistuvės Lietuvoje. Prašė jiems parūpinti po vieną šio „Draugo“ egzempliorių.

Jiems linkime kuo geriausios sėkmės kelionėje aplink pasaulį!

E. Šulaitis

parodė, kad piliečių svoris per paskutinius kelerius metus pakilo 7%.

Taigi „politinis pastorius“ įsteigė antrą komisiją, kurios uždavinys būtų įtraukti tautą į sportinį judėjimą, gal todėl, kad per paskutinę žiemos olimpiadą norvegai nesurinko užtektinai aukso medalių. Nors, palyginti su didelėmis tautomis, norvegai pirmąją ir žiemos ir vasaros sporte. Vienose futbolo rungtynėse jų komanda nugalėjo net brazilus.

Norvegijos premjeras turėtų būti laimingas, neturėdamas rimtų problemų. Jis turėtų aplankyti visus Baltijos prezidentus ir susipažinti su jų sunkumais, tuomet žvilgtelėti į savo sąžinę ir paklausti: „Ar padėdi savo kaimynui, kai matai jį vargant?“

Miškais garbanota vasara Lietuvoje.

Nuotr. Viktoro Kučo

APDOVANOJIMAI LIETUVOJE

VIOLETA RUTKAUSKIENĖ

Nr.11

(Tęsinys)

Neatstatytas dar ir pats garbingiausias Lietuvos apdovanojimas — Vytauto ordinas su grandine. Tiesa, ne daug kas žino jog pats apdovanojimas, tiksliau — 3-jo vienetas, buvo pagaminti jau prieš šiuos prezidento rinkimus. Kaip arti tų reikalų besisukinėjantieji tyliai kalbėjo, ordinais su grandine buvo numatyti nueinančiam ir praeitį prezidentui A. Brazauskui ir jo pasirinktajam įpėdiniui bei remtjam kandidatui A. Paulauskui, laimėjus rinkimus, apdovanoti. Tačiau, aiškinant rinkimų rezultatui, ir apsidovanojimo scenarijų teko skubiai keisti. Šiuokart apie numatomus apdovanojimus buvo pranešta ir spaudai, ir

visai tautai, bet, Seimo atstovams nepritarus ir galutinai nesusitarus dėl įstatymo papildymo, garbingiausio lietuviško apdovanojimo iškilmes teko atidėti. Tuo tarpu tautos išrinktieji niekaip negali nuspręsti, ar tai apdovanojimas už nuopelnus, ar tiesiog prezidento simbolinis ženklas-regalia, kuri automatiškai įgyjama, tapus Lietuvos prezidentu. Nerimtai ir labai neatsakingai savos tautos akyse atrodo šio ordino atgaivinimo iniciatorių požiūris į garbingiausius mūsų apdovanojimus. Pirmiausiai pagaminami ordinais su grandine ir paskelbiami numatytieji ordinų kvaliteriai, o vėliau, pagal dirbtinai sudarytą situaciją, Sei-

mo atstovai verčiami kuo skubiau priimti siūlomas įstatymo pataisas ir įteisinti apdovanojimą, kad kadenciją baigiantis prezidentas, beje, tuo metu neturėjęs nei vieno lietuviško apdovanojimo, dar spėtų pasipuošti pačiu aukščiausiuoju ir garbingiausiuoju Lietuvos Respublikos ordinu ir papildytų savo turimą užsienio valstybių ordinų kolekciją nors vienu lietuvišku apdovanojimu. Deja, tokiems žaidimams Seimas nepritarė ir tris aukščiausiojo laipsnio Vytauto ordinus su grandine teko padėti į seifą, laukiant galutinio parlamentarų sprendimo dėl jų ateities.

Tačiau, galime drąsiai sakyti, kad nepaisant visų nesusi-pratimų, nesklendimų, organizacinių sunkumų, lietuviški apdovanojimai per gana trumpą laiką buvo sėkmingai atgaivinti. Besidomintiems apdovanojimų istorija ir reikais, beliktų priminti, jog šiuo metu pats garbingiausias ir aukščiausias ordinas Lietuvoje (kol nėra atstatyta Vytauto ordino su grandine) yra I laipsnio Vyčio Kryžiaus ordinas su žvaigžde. Juo apdovanojami mūsų nusipelnusių žmonių, Medininkų aukos, tarp jų nežinomas kareivis bei vieningas gyvas šio ordino kavalierius T. Šernas. Ne per seniausiai Vyčio kryžiaus I laipsnio ordinais buvo apdovanojami (po mirties) narsiausi Lietuvos tautinės tarybos (LTT) įkūrėjas ir pirmininkas, Lietuvos ginkluotųjų pajėgų Vyriausiosios vadovybės (LGP-VV) vadas J. Noreika — Generalas Vėtra ir keletas kt. Kaip pamažu į mūsų istoriją sugrįžta didvyrių vardai, taip pamažu atgyja ir gyvenime įsitvirtina garbingiausi mūsų tautos simboliai ir ženklai.

Vietoje pabaigos

Beveik kiekvieną dieną išgirstame vis naujus, apdovanojimų garbingais lietuviškais ordinais ir medaliais, vardus, tarp kurių ir užsienio kraštų vadovai, garbingi svečiai, ir pasiuntiniai, įžymūs politikos

veikėjai, nusipelnę mokslininkai, garsūs menininkai ir kt., o jų tarpe nemažas būrelis ir mūsų nusipelnusių žmonių. Jau atsiranda besibaiminančių dėl apdovanojimų nuvertinimo, per gausiai dalinant. Yra nemažai galvojančių, kad Lietuvai tiek daug ordinų ir medalių nereikia. Tad ir spaudoje dažnėja pasisakymų ir įvairių vertinimų ar pasvarstymų dėl lietuviškų apdovanojimų ateities. Susirūpinti lietuviškų garbės ženklų likimu iš tikrųjų verta, matant, kaip apdovanojimais žeriami ir į dešinę, ir į kairę, nesilaikant nei tradicijų, nei paties įstatymo. Toks susirūpinimas neiškilų, jei bent tobulai būtų perrašytas ar sumaniami pataisyti status ordinų ir medalių bei pasižymėjimo ženklų įstatymas. Reikia pasakyti, kad jau pirmoji 1991 m. įstatymo redakcija, kurią vėliau su nedideliais pataisymais perėmė ir vadovavosi prezidentas A. Brazauskas bei jo komanda, kuria naudojasi ir dabartinis prezidentas, labai stipriai pa-

Deja, ne paskutinis...

Praėjusios savaitės penktadienį du sprogimai Afrikos žemyne sudrebino ne tik artimiausias apylinkes, bet ir Vašingtoną. Tai buvo dar vienas terorizmo veiksmas prieš Amerikos įstaigas ar žmones. JAV Valstybės departamento teigimu, kasmet užsienyje pasitaiko šimtai didesnių ar mažesnių terorizmo veiksmų, nukreiptų prieš amerikiečius, tačiau per paskutiniuosius 15 metų daugiausia jų įvyko Viduriniuose Rytuose, kur dažnai pasireiškia tiesiog fanatiška neapykanta Amerikai bei jos politikai.

Teroristai savo piktus darbus atlieka ne vien sprogdiniais, bet ir įkaitų ar lėktuvų pagrobimais, vis tik sprogimai sukelia daugiausia pasibaisėjimo, nes paprastai pareikalauja daug aukų. Vienas labiausiai atmintinų įvykių 1983 m. spalio 23 d. Lebanone, kai kraštutinių musulmonų vairuojamas automobilis, prikrautas sprogmenų, privaziavo prie kareivinių, kuriose buvo apgyvendinti JAV kariai, atvykę į kraštą taikos palaikymo tikslais. Atentate žuvo 241 amerikietis. Jau anksčiau, tu pačių metų balandžio 18 d., Beirute panašiu metodu išsprogdinta Amerikos ambasada. Sprogime žuvo 63 žmonės, įskaitant 17 amerikiečių.

Saudi Arabijoje teroristų puolimai prieš Amerikos karinius taip pat pareikalavo nemažai gyvybių (neskaiciuojant sužeistųjų ir kitų nuostolių). 1995 m. lapkričio 13 d. Riyad mieste automobiliu privežta bomba susprogdino JAV karinio personalo štabą, o 1996 m. birželio 25 d. sunkvežimis, atvežęs degalus į amerikiečių karių gyvenamąją rajoną Dhahran mieste, buvo išsprogdintas, o kartu su juo aplinkiniai pastatai. Žuvo apie 400 žmonių, tarp kurių 19 amerikiečių.

Paprastai po tų terorizmo veiksmų kuri fanatikų grupė nedelsiant pasiskelbia, kad tai jos darbas, tačiau po praėjusio penktadienio sprogimų Kenijos ir Tanzanijos sostinėse kol kas niekas „nepasigyrė“. Nusikaltėlių tebeieškoma.

Nors Tanzanijos sostinė Dar es Salaam, turinti 1.7 mln. gyventojų, nuo Kenijos Nairobi yra daugiau negu 450 mylių, bombos prie abiejose miestuose esančių Amerikos ambasadų sprogo beveik tuo pačiu laiku. Tas parodo, kad sprogimai buvo gerai supla-

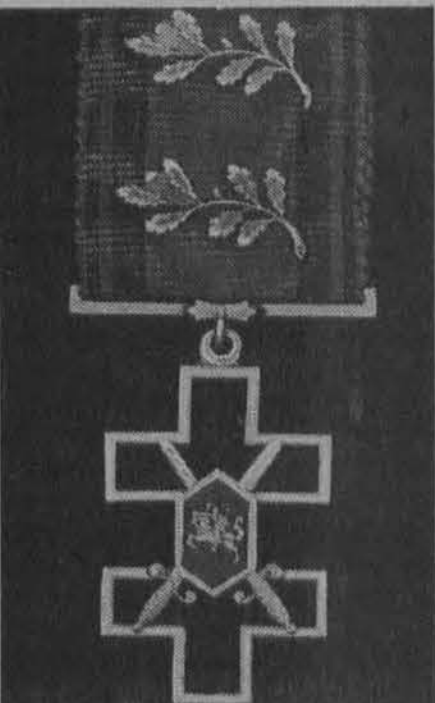
nuoti, greičiausiai tų pačių asmenų ar grupių. Stipresnis sprogimas buvo Nairobi mieste, sunaikinęs ne tik JAV ambasadą, bet ir gretimą pastatą pavertęs griuvėsių krūva. Tai buvo ypač kruvina nelaimė — žuvusieji ir sužeistieji per abi vietas skaičiuojami jau ne šimtais, o tūkstančiais (dar ne visi lavonai surasti, tad žuvusiųjų skaičius padidės). Teroristai savo baisiam darbui pasirinko ankstyvą dienos metą, kai visi pastatai buvo pilni tarnautojų bei klientų, todėl ši kartą aukos ypač gausios.

Tiek Amerikos vyriausybė Vašingtone, tiek tų dviejų Afrikos valstybių prezidentai, sekmadienį aplankę nelaimės vietą, kone tais pačiais žodžiais smerkė teroristus ir žadėjo dėti pastangas, kad jie būtų sugauti ir patraukti atsakomybėn. Žinant, kaip griežtai Amerika reaguoja į pasikėsinamą prieš jos piliečius arba įstaigas, nereikia stebėtis, kad ir Tanzanijos, ir Kenijos prezidentai skubiai pareiškė griežtą pasmerkimą terorizmo veiksmams bei juos įvykdžiusiems. Tuo jie tarsi atsiirbojo nuo ambasadų išsprogdinimo ir galbūt nuo bausmės iš Amerikos pusės.

Prezidentas Bill Clinton ir Valstybės sekretorė Madeleine Albright negailėjo aštrių žodžių teroristams, žadėdami neatlaidžiai ieškoti kaltininkų ir juos nubausti. JAV prezidentui tai bus proga bent laikinai atsisukti, nes Amerikos žiniasklaidos dėmesys nukryps nuo Monicos parodymų ir „įrodymų“ į svarbesnius dalykus.

Ar šių smurto veiksmų kaltininkai bus iš tikrųjų surasti, parodysi ateitis. Jeigu jie bus „išimti iš apyvartos“, be abejoj, atsiras kiti, nes pasaulyje yra pakankamai fanatikų, kurie dega neapykanta Amerikai ir stengiasi įvairiais būdais ją kenkti. Antra vertus, terorizmo veiksmams nėra vien kita-taučių monopolis, kaip parodė netolima praeitis: išsprogdintas Oklahoma City valdiškasis pastatas, atentatas kapituluje ir kiti panašūs veiksmai. Bū-tų gera, jei galėtume pasakyti, kad Tanzanijoje ir Kenijoje įvykę smurto veiksmai yra paskutiniai, bent šį šimtmetį, bet, deja, taip nėra. Nepaisant, kokių priemonių Amerika ar kita valstybė imsis apsaugoti savo įstaigas bei žmones, jos vargiai bus veiksmingos.

Šventės: Vytauto ordino diena ir šventė yra rugsėjo 8-ji — Tautos šventė — Vytauto karūnavimo diena; Gedimino ordino — Vasario 16-ji; Vyčio Kryžiaus — lapkričio 23-ji — Lietuvos kariuomenės įkūrimo diena. (Bus daugiau)

Vyčio Kryžiaus ordinas, 1930 m. laida, IV laipsnis.

BAŽNYČIA LIETUVOJE IR PASAULYJE

KONTROVERSIJOS DĖL VILNIAUS ARKIKATEDROS LOBYNO

Liepos 4 d. Vilniaus paveikslų galerijoje (Chodkevičių rūmuose) premjero Gedimino Vagnoriaus kvietimu apsilankęs prezidentas Valdas Adamkus, Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis, Vilniaus arkivyskupas metropolitas Audrys Juozas Bačkis bei pasaulietinės žiniasklaidos atstovai buvo supažindinti su beveik trijų šimtų vienietų Vilniaus arkikatedros juvelyrinių šedevrų rinkiniu bei jo ekspozicijos projektais. Rinkinyje sovietmečiu buvo perkeltas iš restauratorių atidengtos slap-tavietės Arkikatedroje į Dailės muziejaus saugyklos. Dailės muziejaus vadovai bei žurnalistai kontraversiškai aiškino vieną didžiausių nacionalinių vertybių laikomo lobyno nuosavybės klausimą. Jį plačiau pakomentuoti „Bažnyčios žinių“ prašymu sutiko arkivyskupas A. J. Bačkis.

— **Ar esama pagrindo abejoti, kad Vilniaus arkikatedros lobynas — Bažnyčios nuosavybė?**

— Visi šie religinio meno šedevrai buvo sukaupti ir šimtmečiais laikyti Katedroje kaip žmonių, kurie norėjo atsidėkoti Bažnyčiai už gautas malones, vyskupų ar netgi popiežiaus dovanos. Nepaisant karų, švedų, vokiečių, lenkų valdymo vertybės buvo tinkamai saugomos ir niekas iki sovietų okupacijos nepretendavo į tą turtą. Netgi pastarosios okupacijos metu lobyną aptikusių ir į muziejais fondus saugomų sumetimais perkėlusį žmonių laikysena liudija, kad nebuvo jokio juridinio akto, kuris pateisintų šio turto perėmimą iš Bažnyčios. Dailė, pati muziejinių aiškinimų, buvo sukatologuoti tam kad nepatektų į valstybės fondą ir nebūtų išvežti į Sovietų Sąjungą. Kai arkivyskupas J. Steponavičius atsiėmė Katedrą, jis lobyno klausimu kalbėjosi su Dailės muziejaus direktoriaus. Po šių pokalbių ministras D. Kuolys įsakė muziejui duoti arkivyskupui visų religinio meno vertybių sąrašą. Rašte aiškiai sakoma, kad tai iš Katedros paimti dalykai. Tai teisiniu požiūriu nėra jokių argumentų, jokių dokumentų, kurie galėtų pateisinti savininko pasikeitimą.

— **Ar tikėtų kalbėti apie naują bažnytinio turto konfiskaciją, jei kuria nors iš Bažnyčios sovietmečiu paimta meno vertybė būtų atsisakyta gražinti, tartis su ordinariais, kur ir kaip ji turi būti saugoma?**

— Iš tiesų galime de facto prieiti prie tokios situacijos, kad ir tikrajam savininkui ty-lint ir nieko nereikalaujant pamažu pasikeis valstybės rankose esančių dalykų nuosavybė. Atkreipus į tai dėmesį, reakcija gana agresyvi — laikraščiai net atsargius Bažnyčios bandymus išsiaiškinti padėti vardijo kaip taikymąsi pagrobti tautos turtą, atimti tai, kas priklauso „visiems“. Tuo tarpu dėl Vilniaus arkikatedros lobyno tebuvo pasakyta: visa, ką jūs rodote, yra mūsų — kaip galėjote imtis tokių veiksmų nieko nesakę ir nepasitarę. Viešuojuose skiep-jama nuomonė, kad ką valdžia sau pasiėmė, konfiskavo iš Bažnyčios, tai jau kaip neliečiama valstybės nuosavybė. Galima pasakyti dar tiesiau — turto grąžinimo

įstatymai diskriminuoja Bažnyčią, nes privatiems asmenims suteikta daug daugiau teisių į nacionalizuotą turtą nei religinėms bendruomenėms.

Dailės muziejaus direktorius, tiesa, nepateikdamas jokių dokumentų, žurnalistas aiškino, kad arkivyskupas J. Steponavičius sutikęs perduoti lobyną valstybinio muziejaus žinion.

Vyskupui nei pardavinėti, nei perleisti Bažnyčiai priklausantio turto. Atsisakydami brangaus daikto ar pastato nuosavybės, turime atsisakyti net Šventojo Sosto, nes visuotinės Bažnyčios turto valdytojas yra popiežius. Vyskupijoje bažnytinė nuosavybė rūpinasi ordinariai. Kiekviena parapija, vienuolynas, vyskupija yra juridinis asmuo, kuris turi atskirą nuosavybės teisę. Taigi arkivyskupas J. Steponavičius tikrai negalėjo niekam — nei muziejui, nei valstybei — lobyno atiduoti. Šedevrų rinkinio savininkė yra Vilniaus arkikatedra kaip juridinis asmuo, o tai reiškia, kad vyskupas tėra tik turto administratorius, privalantis rūpintis nuosavybės nuosavybės būtu tinkamai išlaikyti. Šiuo požiūriu jis turi, plačius igaliojimus imtis priemonių, jei kuri nors religinė institucija netinkamai tvarko bažnytinę nuosavybę.

— **Lietuvos valdžiai ir visuomenei apie Vilniaus arkikatedros rinkinį buvo papasakota vien meniniu aspektu. Kaip šią kolekciją būtų galima apibūdinti bažnytinio požiūriu, kokia jos religinė vertė?**

— Pamačius šedevrų sąrašą, išsyk tapo aišku, kad tai ne šiaip juvelyrinė, o Dievui garbinti naudojami liturginiai indai — taurės, patenos monstrancijos, taip pat liturginiai drabužiai. Ypač didelę rinkinio dalį sudaro relikvijoriai. Taip žmonių pamaldumo objektai — tikintieji ateina prie jų melstis, prašyti Dievo malonų. Todėl relikvijoriams tinkamiausia vieta bažnyčioje, kur žmonės galėtų juos pagarbinti. Lobyne yra ir šv. Stanislovo, kurio vardu tituluota Arkikatedra, relikvija. Muziejų galima rasti relikvijorį kaip meno kūrinį, tačiau su sąlyga, kad viduje nebūtų paliktos relikvijos. Tikty, kad ir kiti rinkinyje esantys religinio kulto objektai, pirmiausia liturginiai indai, ypatingais progomis, didžiųjų švenčių metu būtų naudojami apeigoms. Mačiau toje su šv. Kazimiero — kodėl šv. Kazimiero atlaidų metu, pabrėžiant šventės išskirtinumą, nebūtų galima panaudoti šios taurės, arba per Dievo Kūno šventę — puošnios monstrancijos? Kodėl iškilminga proga nepanaudoti kurio kito rinkinio indo, pasakant tikintiesiems, kad tai Lietuvos valdovo ar popiežiaus dovana?

Suprantu muziejaus direktorių, kuris mato tik meninį aspektą ir nori išsaugoti meno kūrinius. Bet šiuose kūriniuose slypi religinė dimensija. Jos negalima užmiršti. Bažnyčia privalo ją išsaugoti. Aš kaip arkivyskupas privalau rūpintis, kad tie dalykai būtų tinkamai traktuojami, pagarbinti laikomi. Svarbu, kad žmonės būtų žinoma ne vien tai, kiek

Vilniaus katedros požemiuose atrasto aukso lobio dalis. Nuotr. Eltcs

kilogramų aukso ir meistrų darbo sudėta į tą ar kitą daiktą. Prieš juos turi atsiver-ti viskas drauge — istorija, kultūra ir religija, nes tai šiuose daiktuose neatskiria-ma, kaip ir gyvenime. Esu įsitikinęs, kad religinės meno vertybės turi būti laikomos atskirai nuo kitų. Vaizduojuo-si, kad labiausiai tam reikalui tiktų bažnytinio meno ir istorijos muziejus. Sovietų laikais muziejai buvo įkurdinami šventovėse, pvz., šv. Kazimie-ro bažnyčioje, propagandai prieš Bažnyčią. Kodėl negalėtume kurioje nors nenaudo-jamoje bažnyčioje sukaupiti bei žmonėms rodyti ne tik Ar-kikatedros lobyno, bet ir ypatingos svarbos dokumentų, vyskupijos įsteigimo būlės, popiežiaus duotų privilegijų, kitų istorinių dalykų. Dalis jų yra nusavinti ir atsiderę valstybės archyvuose. Nuo pirmųjų vyskupavimo Vilniuje dienų sukau galva, kaip ir kur įkurti bažnytinį muziejų, kuris atskleistų su krikščionybe glaudžiai susietą tautos istoriją. Kitas dalykas, kad pirmenybę teikia vargšų globai, kunigų ugdymui, todėl įsteigiau labdaros valgyklą, stačią seminariją, stengiausi universitetuose kurti religinių studijų branduolius, atidėdamas muziejaus klausimą. Gera, kad problema buvo iškelta. Dabar bendromis jėgomis drauge su kompetentingais asmenimis, valdžios instancijomis galėsime ieškoti būdų ne tik užtikrinti Bažnyčios kaip savininko teises, bet ir suteikti galimybę sukaupia praėjusį turtą išsaugoti, perduoti atečiai.

Bažnyčia šimtmečius, nepaisant labai sunkių istorinių sąlygų, globojo tautos vertybes ir darys tai ateityje. Taigi mano svajonė — sakralinio meno ir istorinės vertės dokumentų muziejus, kuris mokytų lankytojus tikrosios Lietuvos istorijos.

— **Kiek žinoma, Lietuvos vyskupai yra svarstę bažnytinio meno muziejų steigimo metropolijų centruose ir Varniuose klausimą. Prie kokių išvadų prieita?**

— Esame kalbėję, ką daryti su bažnytinėmis vertybėmis, su mūsų archyvais, istorine medžiaga, kuri dabar išsklaidyta po įvairius fondus, muziejus. Negalima net išsiaiškinti, kur kas yra ir, reikalui esant, pasinaudoti. Todėl labai rūpestį kurti įstaigą, kurioje būtų galima pamažu, bendradarbiaujant su val-

stybe, savivaldybėmis, muziejais, sukaupiti istorines bažnytines vertybes. Mano galva, Vilniaus muziejuose yra pakankamai iš bažnyčių paimtų ir negrąžintų meno bei kultūros lobių, kurie turi aiškų religinį atspalvį, religinį tikslą ir kuriuos derėtų sudėti draugien. Reikėtų konkrečiai spręsti, ką laikyti bažnyčiose, o ką muziejuje. Niekam nėra šiaip, kad Trakų Dievo Motinos atvaizdą reikia perkelti į muziejų. Paveikslas buvo nesenai labai gražiai restauruotas, dėkojame visiems specialistams, kurie prie to prisidėjo, tačiau jis sugrįžo į savo vietą, nes nėra vien gražus istorinis, Vytauto Didžiojo laikų paveikslas. Daugybė žmonių meldėsi ir meldžiasi prie jo, todėl bažnyčiai palikti kopija, o originalą saugomo ar kitais su-metimais padėti į muziejaus vitriną niekaip netiktų. Negalima pakabinti kopijos, tarkim, Aušros Vartuose. Sunkumų derinti religinį ir meninį aspektą iškyla ir kitais, ne tokiais akivaizdžiais atvejais.

— **Lobyne esančios dovanos yra istoriniai Lietuvos valstybės pripažinimo, jos statuso Europoje liudijimai, kurie tampa ypač svarbūs aktualizuojant šian-dienę mūsų šalies vietą pasaulyje, rengiantis minėti Lietuvos vardo tūkstant-meči...**

— Popiežiaus, karaliaus, gretimos vyskupijos vyskupo dovanotas liturginis indas drauge ir religinė, ir meninė, ir valstybės istorijos vertybė. Antai visi didžiai vertiname Jono Pauliaus II dovanas Lietuvos Bažnyčiai. Būtų reikšminga tai sieti ne vien su Lietuva, siet su pirmojo pa-minėjimo sukaktimi, bet ir apskritai su gilesniu krikščionybės, katalikybės vietos mūsų tautos auginyje apmąstymu. Reikėtų parodyti, kaip plėtojosi ir augo krikščioniškoji Lietuva.

— **Lietuvoje nuolat vartojamas Europos pavyzdžio, vakarietiško normų argumentas. Kaip su bažnytiniais lobynais elgiama-si kitose civilizuose valstybėse?**

— Esama įvairių modelių. Prancūzijoje, kur Bažnyčios turtas buvo nusavintas, valstybė įsipareigojusi savo lėšomis visiškai išlaikyti, restauruoti, saugoti tiek pasta-tus, tiek kilnojamąs menines vertybes, o Bažnyčiai abso-lučiai laisvai leidžiama tais

paminklais naudotis. Italijoje, kur meno vertybių yra begalė, savininkė Bažnyčia nepajėgi visko išlaikyti, todėl esama susitarimų, pagal kuriuos valstybė padeda istorinius turtus išsaugoti. Šiaip ar taip, beveik visose šalyse einama bendradarbiavimo keliu. Kalbama ne vien apie lėšų skyrimą, bet ir apie darbų priežiūrą, rūpestį. Ir Lietuvoje nematau kito kelio.

— **Bendradarbiavimo, susitarimų sėkmei įtakos tikriausiai turėtų valstybinio mąstymo persvara prieš smulkus žinybinius ir grupinius interesus?**

— Prižiūrėti tiek kilnojamą, tiek nekilnojamą istorinį paveldą, meno šedevrus yra valstybės pareiga. Nesvarbu, ar tos vertybės sukaupytos privačiose kolekcijose, ar yra Bažnyčios nuosavybė, ar priklausio valstybinių muziejų fondams, valstybė turi rūpintis jų saugumu bei priežiūra. Pavyzdžiui, Lietuvoje, kaip ir kitose valstybėse, negalima išvežti valstybinių reikšmės meno kūrinių į užsienį. Tačiau lobyno nacionalinės vertės pripažinimas nereiškia, kad valstybė yra ar tampa to turto savininke. Bažnyčia, jai atstovaujantis vyskupas, išlaikydami bažnytinio turto nuosavybės teises, su valstybės institucijomis turėtų derinti vertybių apsaugos, restauravimo ir kitus panašius klausimus. Valstybė turi padėti įgyvendinti reikiamą ir bažnytinio požiūriu priimtina vertybių laikymo tvarką. Man rūpi, kad bažnyčia būtų atdara, kad žmonės galėtų pasimelsti. Negaliu Aušros Vartuose pasta-tyti sargybinių ar neleisti žmonėms įeiti.

— **Su neigiamais valdinin-kisko mąstymo pavyzdžiais susiduriau atstatant Trinito-rių vienuolyną — laikinąją ku-nigų seminariją. Tvarkai na-mą, kad jis būtų gyventi, o pa-minklosauga reikalauja, kad durs nebūtų aukštesnės nei metro šešiasdešimties centi-metrų. Panašiai kurijos res-tauraciją prižiūrėję architek-tai nurodė net tai, kokiomis spalvomis dažyti sienas. Gyvendamas šiame name aš ne-gadinsiu jų išplanavimo ar išlikusių interjero detalių, tačiau primeti, kokios turi būti užuolaidos ar kėdės, nėra protinga. Man reikia namų ir baldų, ant kurių galėčiau atsisėsti ir dirbti, o ne muzie-jaus, kuriame bijočiau pa-judėti. Suprantu specialistų meilę savo profesijai, tačiau gyvenimas keičiasi. Nuosek-liai laikantis kai kurių pa-minklosaugininkų principų, reikėtų gyventi be elektros ir vandens. Sovietmečio pavel-das — apleistos, sugriuvę bažnyčios, vienuolynai. Neper-spektyvu, jei mums sako, at-statytie kaip buvo, — tačiau nenori padėti tai padaryti. Tik dirbant, ieškant sprendimų kartu galima šį tą nuveikti. Man gali liepti pastatyti auk-**

CLASSIFIED GUIDE

IVAİROS

ELEKTROS ĮVEDIMAI – PATAISYMAI
Turū Čikagos miesto leidimą. Dirbu užmiesty. Dirbu greitai, garantuoti ir sąžiningai.
773-779-3313
KLAUDIJS PUMPITIS

AUTOMOBILIŲ, NAMŲ, SVEIKATOS, IR GYVYBĖS DRAUDIMAS.
Agentas Frank Zapolis ir Off. Mgr. Aukšė S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Tel. (708) 424-8654
(773) 581-8654

TAISOME SKALBIMO MAŠINAS, ŠALDYTUVUS, ŠILDYMO SISTEMAS, VIRYKLAS, ORO VĖSINTUVUS.
H.DECKYUS
TEL. 773-585-6624

Eagle Truck Rebuilders ieško darbininkų
paruošti sunkvežimius dažymui.
Kreiptis: Steve Labinas,
tel. 708-396-1515.

Reikalingi mūrininkai
Tel. 773-471-4937

NEKILNOJAMO TURTO

GREIT PARDUODA
RE/MAX REALTORS
(773) 586-5959
(708) 425-7160

RIMAS L. STANKUS
• Greitas ir sąžiningas patarimas
• Nuosavybių įkainavimas veltui
• Perkame ir parduodame namus
• Pensininkams nuolaida

Reikalingi darbininkai statybos darbams.
Turėti savo transportą. Darbas Čikagos vakarų priemiesčiuose.
Kreiptis tel. 630-435-1967.

Prie 66 St. ir Kedzie Ave. išnuojamas bt.
su baldais ir apšildymu.
\$380 į mėn.
Tel. 708-425-7160.

RESTAURANT HIRING!
Positions open for waiters, waitresses & busboys.
Must speak good English.
Tel. 847-982-1400.

NAUJOS VIDEO KASĖTĖS IŠ LIETUVOS

Iš II Pasaulio Lietuvių Dainų šokių šventės

Nr.60 – Choro pasirodymas, orkestrų pasirodymas
Vingio parke, Vilniuje.

Nr.61 – Tėsinys – chorų pasirodymas: jaunimo jungtinis choras, mišrus jungtiniai moterų ir vyrų chorai Vingio parke.

Nr.62 – Ansamblių vakaras Kalnų parke, Vilniuje.

Nr.63 – Tautiniai šokiai Žalgirio stadione, Vilniuje.

Visos kasėtės 2 val. trukmės. Vienos kasėtės kaina su persiuntimu \$20. Visos kasėtės filmuotos ir surežisuotos Lietuvos Televizijos.

Nr. 58 – „Dainų dainelė '98“. Lietuvos vaikų ir moksleivių konkursinis talentų-laureatų baigminis koncertas Operos ir Balo rūmuose, Vilniuje, kuris vyksta kas dveji metai. Tai populiariausias koncertas Lietuvoje.

Nr.59 – „Dainų dainelė '98“ koncerto tęsinys. Seka kaimo muzikos ansamblio „Jonis“ koncertas su solistais. Kasėtė 1 val. 50 min. trukmės.

Viena kasėtė \$20 su persiuntimu.

Užsakymus su teikiu siųsti:

Joseph Nakutavičius
7119 Toledo Rd.
Spring Hill, FL
34606-6165.

Pageidaujant, galite gauti video ir audio kasėčių sąrašus.

sinę tvorą, nes tokia kadaise buvo, tačiau aš jos nepastatysiu savo lėšomis.

Kalbėjosi **Paulius Subačius**
Bažnyčios žinios, 1998, Nr. 13-14

• **Klaipėda.** Birželio 25 d. Klaipėdos universiteto koncertų salėje Pedagogikos fakulteto edukologijos bakalaurams buvo įteikti diplomai, iš jų ir 32 tikybos mokytojo specialybę įgijusiems absolventams — 25 katalikų ir 7 stačiatikių tikybos mokytojų. Per iškilmes akcentuota kiekvieno pedagogo moralinė atsakomybė ugdomąją dvasinę asmenybę.

• **Klaipėda.** Birželio 7 d. Klaipėdos katechetikos centre parapijiečiai, pakviesti klebono A. Baniulio, paminėjo Tevo dieną. Tą patį sekmdienį taip pat buvo tęsiamas „Atsinaujinimo Dvasioje“ seminaras, kurio dalyviai šį sykį klausėsi Živilės Ringytės mokymo apie krikščioniško gyvenimo svarbiausius momentus — maldą, bendruomenę, tarnavimą. Po vakarinių šv. Mišių žmonės vėl rinkosi į Katechetikos centrą padiskutuoti su „Tikėjimo ir šviesos“ bendruomenės nariais, atvykusiais iš Vilniaus ir Kretingos.

The Joint Baltic American National Committee, Inc. (JBANC) announces the opening of the following position: Director of Public Information

Qualified candidate sought for public information work in Washington, D.C. Position involves strengthening ties with Congress and the Administration, tracking legislation, distributing information on Baltic issues and maintaining ties with Baltic American communities.

Candidate should have a background in international relations or government; strong writing skills and the ability to work independently. Proficiency of one of the Baltic languages preferred. Must be U.S. citizen. Salary low \$20k.

Please send cover letter and resume to:

JBANC
(Attn. Algis Rimas, Chairman)
400 Hurley Ave.
Rockville, MD 20850

Fax: (301) 309-1406
E-mail: jbank@jbank.org

KREIPIMASIS

Lietuvių katalikų mokslo akademijos (LKMA) Centro valdyba ir mokslininkai akademikai jaučia pareigą atsiliepti į spaudoje reiškiamą piktą reakciją dėl okupacijos metais (1985.03.27) atrastos Vilniaus arkikatedrai priklausiančios liturginių indų ir relikvijų kolekcijos. Taigi arkikatedrai priklausantis bažnytinis turtas buvo atrastas pačioje arkikatedroje! Kokios paskatos įkvėpė žurnalistams, net dienraščio redakcijos vardu kurstyti aistras, drabstyti Bažnyčią purvais?

Norėtume mūsų visuomenei priminti, kas ši sakralinė kolekcija turi ne tik materialinę, ne tik meninę reikšmę. Tai ne vien auksakalystės meno paminklas! Svarbiausia, — tai mūsų krašto bažnyčiai — Vilniaus arkikatedrai tikinčiųjų geradarių nuo pat krikščionybės pradžios sudovanota liturginių indų kolekcija. Vyresnės kartos žmonės gerai prisimena laikus prieš II-ąjį Vatikaną susirinkimą, kai šitokių liturginių indų neturėjo teisės paliesti dvasininko šventimų neturintis žmogus. Tikinčiam žmogui pasauliečio prisilietimas prie tokių indų buvo laikomas šventvagyste!

Kita šios bažnytinių brangenybių kolekcijos dalis — tai relikvijoriai su šventųjų relikvijomis — jų kaulais. Relikvijos nuo seno buvo ir dabar yra religinio kulto objektai. Prie jų meldžiamasi, todėl nederėtų jų laikyti muziejaus eksponatais.

Neužmirštama, kad ši bažnytinė kolekcija yra susijusi ir su dabar funkcionuojančios arkikatedros, kaip katalikų šventovės, istorija. Ši kolekcija ir mūsų dienomis gali būti papildoma. Pavyzdžiui, dabartinio popiežiaus Jono Pauliaus II 1993 metais vizito į Lietuvą metu Vilniaus arkikatedrai padovanota šv. Mišių taurė.

Matome, kad ši kolekcija yra buvusi ir esanti juridine ir istorine prasme Bažnyčios nuosavybė. Juk nėra jokio jos nacionalizavimo akto! Nepaneigdami, kad ši kolekcija sudaro ir reikšmingą valstybinio paveldo dalį, manome, jog ji turėtų būti saugoma bendru Bažnyčios ir Valstybės susitarimu, tačiau ji neturi būti išskaidoma. Visa ši kolekcija turėtų būti laikoma sakraliniam pobūdžiui tinkamoje bažnytinėje Vilniaus arkikatedros aplinkoje.

Jos apsaugos klausimams spręsti reikėtų sudaryti bendrą Bažnyčios ir Valstybės komisiją. Tikimės, kad kaip prie garbių Vakarų Europos katedrų, taip pat ir prie mūsų sostinės arkikatedros ateityje bus tinkamas saugumo sąlygų užtikrinimas. Kitaip tariant, turėtų būti įrengta saugi arkikatedros išdinė, kur šios vertybės būtų kartais prieinamos tiek mūsų krašto ir Bažnyčios istorijos tyrimams, tiek tikinčiųjų ir menu besidominčių žmonių grupėms.

Tikimės, kad geranoriškumas laimės prieš piktavališką tamšių jėgų kurstymą.

LKMA prezidentas vyskupas akad. Jonas Boruta, SJ
mokslinė sekretorė Antanė Kučinskaitė
Akademikai: B. Grigelionis, V. Landsbergis, A. Tyla, G. Uždavins, Z. Zinkevičius

RUOŠIAMAS VERTINGAS LEIDINYS

1999 m. kovo 12 d. Lietuvos karo aviacija minės savo 80-ąjį. Šiam jubiliejui „Kardo“ leidykla numato išleisti gausiai iliustruotą dokumentų ir prisiminimų knygą „Mes karo lakūnai“ ir tuo pagerbti mūsų padangių sakalus. Jau sudaryta komisija, kurios sudėtis nurodyta šio laiško pabaigoje. Tačiau knygai išleisti būtina ir jūsų parama: norime, kad jūs ar jūsų šeima atsistumtume nuotraukų, prisiminimų, dokumentų (pažymėjimų, liudijimų ir pan.). Jei karo lakūnas jau miręs, prašome šeimos artimuosius siųsti jo nuotraukas, nors ir kuklius prisiminimus.

Be to, knyga leidžiama menatų lėšomis, nes leidykla savo lėšų neturi. Todėl būsimė dėkingi, jei sutiksite paremti ir materialiai. Dabar pinigų siųsti nereikia, lauksime žinios, kokią sumą skirsite knygai išleisti. Konkrečios paramos lauksime, kai knyga bus parengta ir atiduota spaudai.

Visi rėmėjai gaus po knygą, pažymėtą specialiai pagamintu antspaudu ir numeracija. Komisija savo įgaliotiniu išsivijoje patvirtina Vytautą Pesecką ir jam paveda organizuoti minėtus reikalus išsivijoje. Jo adresas: PO Box 255 Beverly Shores, IN. 46301

Visą medžiagą knygai norėtume gauti iki šių metų lapkričio 1d. Taigi padėkite mums įgyvendinti kilnų sumanymą. Komisija:

Dim. plk. lt. Antanas Navaitis, komisijos pirmininkas
Vytautas Peseckas (JAV) — pirmininko pavaduotojas

Dim. mjr. Petras Urbėtis, narys
Dim. mjr. Antanas Martinionis, knygos sudarytojas ir redaktorius.

IDOMU
MEDŽIOJANTIEMS IR ŽUVAUJANTIEMS

Lietuvoje po trumpos pertraukos vėl pradėdama leisti, dar 1927 metais prof. Tado Ivanausko įkurtas, žurnalas medžiotojams ir žvejams. Jis vadinasi „Medžiotojas ir meškeriotojas“.

Žurnale bus rašoma apie medžioklės ir žuclės kultūrą, tradicijas, istoriją, medžioklinę šūnininkystę, šaudybą, medžioklės ir žuclės tvarką Lietuvoje ir užsienyje, me-

Australijos lietuviai Pasaulio lietuvių dainų šventės parade Vilniuje liepos 6 d.

Nuotr. V. Kapočiaus

dziotojų ir žvejų nuotykius, idomiausius nutikimus bei kitus medžiotojams ir žvejams rūpimus dalykus.

Žurnalo redakcija labai norėtų užmegzti ryšius ir bendradariauti su užsienyje gyvenančiais medžiotojais ir žvejais, lietuvių medžiotojų ir žvejų klubais, papasakoti kaip medžioja ir žvejoja mūsų tautiečiai Amerikoje. Mielai spausdinsime jų straipsnius, laiškus, skelbimus, nuotraukas, keistumėms šia tema Lietuvoje ir JAV leidžiama literatūra, periodiniais leidiniais. Galbūt Jungtinės Amerikos Valstijose atsirastų ir norinčių gauti mūsų žurnalą.

Mūsų adresas: „Medžiotojų ir meškeriotojų“ redakcija, Stiklių 6-8, 2001 Vilnius, Lithuania

Vytautas Klovas
Vyriausiasis redaktorius

PRAŠAU BALSO

Rašinyje „Lietuvos krepšinininkai Geros valios žaidnybės“ (liepos 31 d.) reikėtų ištaisyti korektūros klaidą (Lietuvos rungtynės su Rusija): „Persvara kilo (turi būti: kito) septynis kartus...“

Nesuprantama, kodėl tekste vartotas terminas žaidikas du kartus pakeistas ir žaidėjas. Ačiū dievui, kartą žaidikas vis dėlto išliko (informaciją apie Artūrą Karnišovą).

Kalbininkas dr. Pranas Skardžius savo skyriuje „Mūsų kalba“ šiame dienraštyje 1960 m. rugpjūčio 13 d. paskelbė ilgą paaiškinimą „Žaidikas ir žaidėjas“. Tebūnie leista pacituoti bent paskutinę pastraipą:

Žaidikas sporto terminu jau buvo pradėtas vartoti nepriklausomoje Lietuvoje. Kuno Kultūros rūmų prašoma, ši žodį specialiu terminu pirmoji yra priėmusi Lietuvių kalbos draugijos terminologijos sekcija, kurioje dalyvavo visi žymesni ano meto kalbininkai (J. Balcikonis, P. Jonikas, A. Salys ir kt., sekcijos pirmininkas buvo Pr. Skardžius). Po to žaidikas buvo plačiai paplitęs sportinėje kalboje, sportiniu terminu jį ir šiandien teikiame“.

Kęstutis Čerkečiūnas
Queens Village, NY

PRAŠAU DĖMESIO!

Birželio 13 dienos „Drauge“ išspausdintas Birutės Jasaitienės straipsnis apie Almos fondo pradžią „Keli žodžiai ir geri norai — paskui dideli darbai“. Sakinyje: „... Birutė Zalatorienė ir Liucija Dargienė pasiūlius...“ turiu patikslinti, kad idėja steigti Almos fondą buvo Birutės Zalatorienės ir tik jos vienos, o aš drauge su

AMERIKOS LIETUVIŲ ATEITIS — JAUNOJI LIETUVA

Dienraštis „Draugas“ neseniai paskelbė trumpą žinutę, kad lietuvišką Marquette Parko apylinkės visuomenę sukrėtė žinia, apie pačiame parke rastą pasikorusį 40 metų amžiaus vyrą, neseniai atvykusį iš Lietuvos.

Pakaruoklį netikėtai rado vietinis berniukas, išvažiuojęs dviračiu pasivažinėti Marquette parke. Policija nustatė, kad mirtis buvo savizudybė. Nepaisant, kokia būtų savizudybės priežastis, tokia bloga naujiena neigiamai paveikia kiekvieną lietuvių.

Mes žinome, kad Lietuvai atgavus nepriklausomybę 1991 metais, į Ameriką privažiavo daug jaunesnės kartos lietuvių. Jų tarpe buvo daug gerų ir sąžiningų žmonių, kurie atvyko į šį kraštą, ieškodami geresnio ekonominio gyvenimo. Vienų tikslas buvo čia įsikurti ir palikti gyventi, kiti galvojo užsidirbti pinigų ir vėl grįžti į Lietuvą.

Dar viena grupė jaunų lietuvių, įvažiuosiu į Ameriką legaliai ar nelegaliai, buvo tie, kurie negalvojo čia savo darbu įsikurti, bet kurių tikslas buvo nieko nedirbti, sukčiauti, vogti, įsijungti į Amerikos mafiją ir nelegaliu ar nusikalstamu būdu įsigyti Amerikos dolerių.

Šios naujų imigrantų grupės buvo išaugę komunistinėje sistemoje, todėl jų pažiūros ir gyvenimą iš pagrindų skyrėsi, nuo lietuvių, atvykusių į Ameriką po Antrojo pasaulinio karo: visi kibo į darbus, kokius gavo ir ilgamečiu sunkiu ar lengvesniu darbu, čia pa-

Čikagos Lietuvių moterų klubo narėmis vienbalsiai pritarėme. Šiandien džiugu stebėti sparčiai augantį Almos fondą.

Liucija Dargienė
Westchester, IL

Louis L'Amour

A.†A.

VIKTORIJAI MUSTEIKIENEI

mirus, gilią užuojautą reiškiamė dukrai JOLANTAI, jos vyrui VYTAUTUI, anūkei DAIVAI ir visiems jos šeimos artimiesiems.

Liudas ir Irena Kirkai

A.†A.

JADVYGAI KLOVISKIENEI

mirus, dukrą, mūsų mielą sesę, ZINĄ POCIENĘ ir visus artimuosius nuoširdžiai užjaučia

LSS Seserijos vadijos narės

A.†A.

ROMUALDAS M.ŠERĖNAS

Gyveno Čikagoje.

Mirė 1998 m. rugpjūčio 9 d., 7 val. ryto, sulaukęs 79 metų. Gimė Lietuvoje.

Nuliūdę liko: žmona Kunigunda Kalavinskaitė, sūnus Arthur, marti Patricia; dukros Romualda Šerėnaitė, Andria, žentas Daniel Vargis; septyni anūakai, keturi proanūakai; seserys Leokadija ir Genovaitė; daug dukterėčių ir sūnėnų Lietuvoje.

Velionis pašarvotas rugpjūčio 10 d., pirmadienį, nuo 5 iki 9 v.v. Lawn Funeral Home laidojimo namuose, 7909 State Rd., Burbank, IL.

Laidotuvės įvyks rugpjūčio 11 d., antradienį. Iš laidojimo namų 9 val. ryto velionis bus atlydėtas į St. Albert the Great bažnyčią, 5555 W. State, Burbank, IL, kurioje 9:30 val. ryto bus aukojamos šv. Mišios už jo sielą. Po Mišių velionis bus palaidotas šv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Nuliūdę: žmona, dukros, sūnus, anūakai, proanūakai, seserys ir kiti giminės.

Laidotuvių direkt. Law Funeral Home, tel. 708-636-2320.

A.†A.

Aviacijos kapitonui KAZIMIERUI URBŠAIČIUI

mirus, reiškiamė nuoširdžiausią užuojautą, giliame liūdesyje likusiems žmonai STASEI, sūnui ALGIRDUI su šeima, giminiams Amerikoje ir Lietuvoje ir visiems artimiesiems.

Netekties skausmu dalinamės.

Genė ir Adolfas Armaliai
Ona Bazėnienė

Genė ir Algis Dūdai

Vanda ir Antanas Gruzdžiai

Petronėlė ir Antanas Gudoniai

Elena ir Mečys Krasauskai

Ramutė Krivienė

Eva ir Martinas Kleinaičiai

Valerija Palčiauskienė

Augustinas Paulionis

Florida

Juozas Petrikas
Margarita Petrikaitė
Ona ir Jonas Pupininkai
Stasė Stanelienė
Vida Stanelytė
Marija Šaulienė
Bronė ir Juozas Taorai
Elena ir Vladas Vaškėliai
Elena ir Kazys Vilniškiai

A.†A.

VALENTINUI RAČIŪNUI

iškeliavus Amžinybėn, reiškiamė gilią užuojautą buvusiam „Lituanicos“ tunto tuntininkui RAMUČIUI bei visiems artimiesiems.

„Lituanicos“ skautų tuntas

Ilgamečiui Amerikos Lietuvių Miami klubo nariui ir „Aušros Vartų“ Šaulių kuopos rėmėjui

A.†A.

IMPOLITUI JOKŠAI

Amžinybėn iškeliavus, nuoširdžią užuojautą reiškiamė žmonai VALERIJAI ir šeimai.

Amerikos Lietuvių Miami klubas
ir „Aušros Vartų“ Šaulių kuopa

Mielai Illinois universiteto kolegei ir pamergei

A.†A.

INAI ČEPĖNAITEI UŽGIRIENEI

mirus, vyrui VYTAUTUI ir artimiesiems reiškiamė gilią užuojautą.

Liuda ir Vytautas Germanai

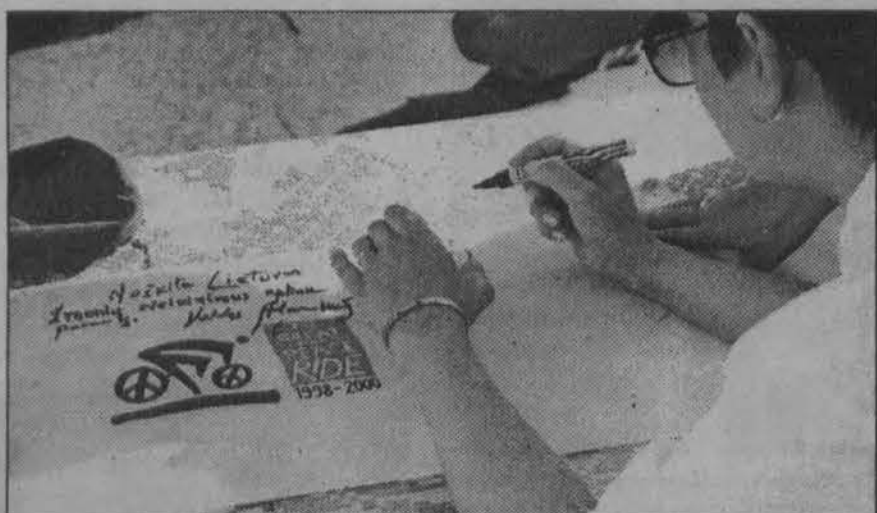
Mūsų mielam Broliai, Detroito Akademinio Skautų Sajūdžio ilgamečiui nariui

A.†A.

JONUI ASMINUI

mirus, jo žmonai GENOVAITEI, dukrai ASTAI su šeima, reiškiamė nuoširdžią užuojautą ir kartu liūdimė.

Detroito akademikai skautai

„Taikos juoston“, kurią aplink pasaulį keliaujantieji Lietuvos dviratininkai, pirmasis pasirašė prez. Valdas Adamkus. (2r. straipsnį 3 psl.).

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Genė Rimkienė (kairėje) ir Irena Drauglienė planuoja, kaip geriau paminėti Pasaulio lietuvių centro dešimties metų sukaktį.

Antanas Mažiulis, kraštotyrininkas, gyv. South Boston, MA, Draugo fondui atsiuntė 125 dol. prie ankstesnių 400 dol. inaušų, prisiminimas Dusetų krašto 1940 m. Raudonosios armijos ir vietinių komunistų nužudytus 53 dusetiškius — šaulius, krikščionis demokratų, inteligentus ir kitus lietuvių, kurių kūnai buvo sumesti į Sartų ežerą ir Šventosios upe. Dėkojame už paramą Draugo fondui ir už lietuvių kankinių Dusetuose prisiminimą.

Adv. Jonas Gibaitis paaukojo 100 dol. Švč. M. Marijos Gimimo parapijoje Marquette Parke besidarbuojančio kun. Rimo Gudelio susipažinimo su parapijiečiais ir visuomene pietų išlaidoms sumažinti. Rengėjai nuoširdžiai dėkoja ir primena, kad dar galima įsigyti bilietų į šias prasmingas vaizės, vykšiančias sekmadienį, rugpjūčio 30 d., 2 val. p.p., parapijos salėje. Skambinkite: 773-434-4645 arba 773-434-3713. Visi, kuriems rūpi išlaikyti šios parapijos lietuviškumą ir joje lietuvių kūnigą, kviečiami dalyvauti.

Jokūbas ir Kristina Gražys apdovanojo „Draugą“ 100 dol. Labai dėkui!

I Laisvę fondo narių metinis susirinkimas bus rugpjūčio 19 d., trečiadienį, Dainavoje, kur tuo metu vyks Lietuvių studijų ir poilsio savaitė, ruošiamą Lietuvių fronto bičiulių. Prieš susirinkimą bus prisiminti I Laisvę fondo 38 metų nuejtas kelias, veikla ir atlikti darbai. Visi nariai ir svečiai kviečiami dalyvauti.

Illinois Valstijos sekretoriaus George Ryan žmonos Lura Lynn iniciatyva įsteigiama tarptautinė biblioteka Čikagos Shriner's ligoninėje gydomiems vaikams. Nuotraukoje su Lura Lynn Ryan, lietuviškų knygų atvežė, Aleksas ir Daiva Siliūnai, Jadvyga ir Adomas Jonavičiai. Nuotr. Indrės Tijonienės

Pirmasis rudens sezono pokylis yra „Draugo“. Jis bus rugpjūčio 20 d. Martinique salėje. Jau parodytas nemažas susidomėjimas. **Jolanta Kerelienė** įsigijo 30 bilietų (tris stalus) ir pasižadėjo sukvieisti savo draugus. Bilietus galima įsigyti „Draugo“ administracijoje.

JAV LB Vidurio vakarų apygardos valdyba sudaro tik aštuoni asmenys, bet Lietuvių Bendruomenei priklauso kiekvienas, užsienyje gyvenantis, lietuvis. Tik vieną kartą į metus ši valdyba rengia linksmą gegužinę visiems lietuviams — pasivaikinti puikiu maistu, pasidžiaugti vasaros gamta, susitikti pažįstamus, pasiklausti geros muzikos, pašokti ir padainuoti. Gegužinė vyks rugpjūčio 16 d., sekmadienį, 12 val. — iki vakaro. Visi kviečiami dalyvauti Pasaulio lietuvių centro sodelyje, Lemont, IL.

Irena ir Julius Gelažiai, Hickory Hills, IL, padovanojo daug knygų, kurias Stasys Dziugas per Transpak (labai papiginta kaina) išsiuntė į Raseinių viešąją biblioteką, kurioje įsteigtas S. Dziugo fondas.

Valdyba visus kviečia į Zarasų klubo gegužinę, kuri rengiama rugpjūčio 23 d., 12 val., Vytauto Didžiojo šaulių salėje, 2417 West 43rd Str., Chicago, Illinois.

Prisimindami neseniai mirusį Valentą Račiūną, K. ir J. Noreikai, Brooklyn, NY, atsiuntė 100 dol. auką „Draugo“ paramai. Labai ačiū!

ŠIUOLAIKINĖ LIETUVOS TEKSTILĖ ČIKAGOJE

Artėja 2000-ieji. Jiems pažymėti bus organizuojama gausybė renginių. Balzeko Lietuvių kultūros muziejus šią sukaktį pradeda žymėti jau šiemet. Rugpjūčio 25 d., nuo 6 iki 8 val. vakare Čikagos Kultūros Centre bus atidaryta dvidešimties žymiausių Lietuvos tekstilės dailininkų kūrinų paroda. Parodą dalininkų kurinių paroda. Parodą iš dalies parėmė Balzeko lietuvių kultūros muziejus, Čikagos miesto kultūros reikalų departamentas, Lietuvos kultūros ministerija, Lietuvių fondas, Čikagos-Vilniaus draugystės komitetas, Illinois meno taryba.

Lietuvių audimo tradicijos senos ir giles. Linų pluoštas Lietuvoje buvo naudojamas jau mūsų eros pradžioje. Linai turėjo didelę paklausą ir buvo sėkmingai eksportuojami į Vakarų Europos šalis. Gobeleno audimo technika ypač buvo išvystyta Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje XVI-XVII a. Ilgainiui šis meno žanras apmirė. Išliko tik liaudies meistrų kaimo audimo tradicijos.

Šiandieninio gobeleno audimo tradicijos atgimė ir susiformavo tik to II pasaulinio karo. Tuo pat metu buvo pastebimas tekstilės atgimimas ir Vakarų Europoje — buvo rengiamos tarptautinės parodos, suintensyvėjo įvairių meno sričių abipusis priėmimas bei integracijos procesas. Atsirado daug bendrų tekstilės ir vaizduojamosios dailės sąlyčių sąsąjės.

Septintajame dešimtmetyje tekstilininkai ėmė labiau domėtis įvairiomis technologijomis, naujomis medžiagomis, faktūromis, audimo bei pynimo būdais. Aštuntasis ir devintasis dešimtmečiai galėtų būti pavadinti eksperimentų ir novatoriškų atradimų laikotarpiais. Tekstilės dailininkai ėmė tampa bendradarbiauti su architektais. Buvo sukurta daug didelių ir reikšmingų darbų naujos architektūros visuomeniniams interjerams.

Šalia modernių meninių sprendimų, Lietuvos tekstilės dailininkai neatsisako ir tradicinių technikų. Savo kūryboje jie naudoja audimą, aplikaciją, siuvėnijimą, pynimą batiką. Verpalus mūsų dailininkai dažniausiai dažo patys natūraliais augaliniais spalvintojais ir audžia, skirtingai nuo daugelio vakariečių tekstilės mokslų, patys.

Pastarąjį dešimtmetį Lietuvos tekstilininkai dalyvauja parodose užsienyje, o taip pat organizuoja užsienio dailininkų parodas bei simpoziumus Lietuvoje. Paroda Čikagoje kultūros centre, adresu 78 E. Washington St., Chicago, tęsis iki spalio 18 d. Tikimės, kad lankytojų joje tikrai netrūks.

Karilė Vaitkutė

John Motiejūnas, Chicago, IL, prie grąžinamų laimėjimo bilietų šaknelių pridėjo 50 dol. auką „Draugo“ leidėbos išlaidoms sumažinti. Ačiū!

Metinė Pasaulio lietuvių centro gegužinė-pabendravimas gražiame centro sodelyje ruošiamas rugpjūčio 23 d., nuo 12 val. Bus skanaus, namie gaminto maisto, linksma muzika, dainos. PLC renginių komitetas kviečia atvykti, susitikti savo draugus ir rečiau matomus pažįstamus, o rengėjos pasirūpins, kad visi būtų sotūs ir linksmi. Laukiama daug svečių, nes sodelis nemažas, tilps visi!

SVEČIUOSE PAS MOKYTOJUS

„Lietuviškai nemokantį išmokė lietuviškai kalbėti per vienuolika mėnesių“ — **Jonas Kavaliūnas**.

Ar kas yra mėginęs įeiti į klasę, kai mokytojas dėsto pamoką? Nebūtų kriminalas, nieks ir nenubaustų už įsibrovimą. Bet kažkaip nepriimtina trukdyti pamokose esančius mokinius ir mokytoją, nepaisant kokių reikalų. Mokiniams ir mokytojui nuo senų laikų yra duodama ypatinga pagarba. Klasė, kurioje mokomasi, kurioje yra mokiniai ir mokytojas, yra tam tikra šventovė ir joje esančių niekas niekada netrukdo.

Bet kai susirenka ne mokiniai, o mokytojai, į klasę, kurioje jie vienas kitą moko — ieško ir svarsto tobulumo mokyme — tai jau kitokia klasė. Į tokią klasę išdrįsau ir aš įslinkti. Šį kartą tai buvo Pasaulio lietuvių centre, kur buvo susirinkę lietuvių kalbos mokytojai ir tąjį susirinkimą pavadino — „Mokytojų studijų dienos“. Tai, žinoma, paveldėjimas iš Dainavos mokytojų studijų savaitės, kuri iki šiol buvo kasmetinė tradicija. Mokytojai kasmet susirinkdavo Dainavoje pasvarstyti svarbius lituanistinių mokyklų klausimus. Šiame mokytojų susirinkimo savaitgalyje (7 - 24 - 25 - 26) į Pasaulio lietuvių centrą. Didesni įvykiai Lietuvoje neleidžia suruošti stovyklos Dainavoje, tai bent buvo suruoštos Mokytojų studijų dienų savaitgalis Lemonte. Labai puikiai tas dienas suorganizavo Jūratė Dovilienė, paremiant LB Švietimo tarybos pirmininkei Reginei Kučienei.

Taip ir aš išdrįsau įeiti į Mokytojų studijų dienas Pasaulio lietuvių centre, pasiklausti svarstybų, kuriose mokytojus mokė, o net ir mane įjungė į įdomius pokalbius svarstymų ratelį šeštadienio popietėje.

Jonas Kavaliūnas, vieno žymiausių mokytojų vadovo, vadovaujami svarstymai, tema — „Skaitymo/rašymo metodai“, įvedė dalyvius į labai plačią ir mums labai svarbią sritį — kalbos mokymą. Ta tema jis yra paruošęs dvi knygas, kurios mums labai reikalingos. Kaip trumpiausiu laiku išmokyti svetimątį, nemokantį lietuvių kalbos, lietuviškai? Ar neįdomu žinoti, kiek laiko reikia seniausiai ir sunkiausia kalbą pasauliui — lietuvių kalbą — jos visai nemokančiam išmokyti? J. Kavaliūno teorija ir atsakymas paremtas ne tik pavyzdžiais dabar, kaip mokyti, bet ir praktišku pavyzdžiu praityje. Jonas Kavaliūnas 1952 metais buvo pakviestas mokytojauti Amerikos kariuomenėje, dėstyti lietuvių kalbą. J. Kavaliūnas JAV kariuomenės užsakymą priėmė, sudarė lietuvių mokytojų grupę ir per intensyvių vienuolika mėnesių iš-

mokė tą būrį karių lietuvių kalbos taip, kad jie jau laisvai lietuviškai kalbėjo ir rašė.

(Įdomus būtų svarstymas, kodėl 1952 metais Amerikos kariuomenės vadovybei reikėjo mokyti karius lietuvių kalbos. Bet tai jau kita tema.)

Šiose svarstybose man buvo įdomu palyginti savo darbą ir praktiką su profesionalo J. Kavaliūno teorija, praktika ir paskaita.

Man teko mokyti pramonės inžinierius, technikus ir darbininkus paruošti naujai profesijai. Suprojektavus ir pastatius keliolika milijoninės vertės projektų General Motors Div. EMD, darbas nesibaigė projekto įkūnijimu. Sumoderinus GM Elektromotive diviziją bei jos skyrius, išsimečiusius Amerikoje ir už jos ribų, reikėjo esamus bendrovės inžinierius, technikus ir darbininkus apmokyti, paruošti profesionalus naujiems moderniems įrengimams, kad išgytų naują profesiją. Turėjau pasirinkti moderniausią mokymo būdą, kad kuo trumpiausiu laiku išmokyčiau. Pasinaudojant geriausiomis dabar ištobulintomis priemonėmis, man buvo duotas labai ribotas laikas apmokymui. Susipažinęs su moderniška Amerikos profesionalų mokymo sistema, naudojau: veiksmingą žodį — kad klausia pajustų, vaizdine priemone — paveikslą, kad akis grožėtusi, rašymą ir pratybą — kad gautų naują įgūdį, tvirtai įsisąmonintų naują darbą. Klausia, vaizdas, mąstymo galia, įsisąmoninimas ir praktika, įjungiami į mokslą ir švietimą, kad išmokyti naujos profesijos trumpiausiu laiku.

Žinoma, kalbos mokymas ir profesinis mokymas yra skirtingi dalykai. Bet dabar, klausantis J. Kavaliūno, man įdomu buvo pajusti, kad kalbos mokymui ir profesijos mokymui tikslas pasiekimo atžvilgiu yra daug panašumo. Panašus metodas vartojamas naujai profesijai įsigyti, kaip ir kalbai išmokyti, tik keičiasi mokytojo priemonės.

Lietuva taip pat aiškiai nori kuo greičiau visose srityse nusikratyti okupantų primetų šiukšlių. Į tai dabartinėje Lietuvos švietimo sistemoje buvo atkreiptas nemažas dėmesys. X MK Simpoziume 1997 m. rudenį Čikagoje, ministro dr. Z. Zinkevičiaus ir viceministro J. Puodžiaus buvo pateikta labai įdomi ir aktuali paskaita ir planai, kaip nauja kryptimi modernizuoti Lietuvos švietimo ir mokslo sistemą, pasiūlyti nuolat žengiantį pirmyn, švietimą Vakaruose.

Paprastais pavyzdžiais J. Kavaliūnas supažindino kaip ištobulintu kalbos mokymo būdu efektyviai, įdomiai ir trumpiausiu laiku išmokė naujos kalbos jos visai nemo-

Rita Kušeliauskaitė (kairėje) ir Rima Lintakaitė atsargiai laiko viščiuką išvykos į ūkį metu. Lemonte veikiančios Montessori mokyklėlės „Žiburelio“ išvyka buvo š.m. gegužės 6 d.

kančių. Per vienuolika mėnesių jis išmokė Amerikos karių lietuviškai taip, kad jie jau laisvai lietuviškai vienas su kitu kalbėjosi. Tai nauja mokymo galia, kuri labai reikalinga dabartinėje šeštadieninėse mokyklose.

Jonas Kavaliūnas atkreiptas dėmesys į metodą, trumpinantį mokymo laiką, buvo šiose svarstybose nepaprastai įdomus, dabar ypač reikalingas.

Šiose Mokytojų studijų dienose labai įdomias svarstybas pravedė kun. Juozas Vaišnys, SJ.

Kun. J. Vaišnys apžvelgė dabartinio praktiško gyvenimo būseną: „Klaidos lietuvių kalbos vartosenoje“ ir pateikė ištiesą vartinę praktiškame gyvenime dabar daromų klaidų tarime (kirčiavime) bei žodžio prasmės naudojime. Iš ryškių pavyzdžių pajutome ir išgirdome daugybę klaidų, įsibrovusių mūsų pačių kasdieninėje kalboje, dabar naudo-

jant lietuvių kalbą viešose pokalbiuose, spaudoje, tarime ir rašyboje. Nemažai skirtumo kalboje juntame tarp lietuvių, kurie pabuvo už Lietuvos ribų 50 metų, ir lietuvių, dabar iš Lietuvos atvažiavusių. Bet visą eilę Lietuvoje įsisenėjusių svetimų kalbų žodžių, anot kun. J. Vaišnio, tenka — patinka ar nepatinka — priimti, nes tauta jau juos pasisavino.

Kun. J. Vaišnys atsinešė, ir čia pat galima buvo įsigyti, jo paties redaguotą „Praktinę lietuvių kalbos vartoseną“.

Visai kitokio pobūdžio svarstymus pravedė mūsų jauna profesionalė Jūratė Kuraitė-

Harris. Labai efektyviai įjungė į svarstybas. „O kokie yra gero mokytojo bruožai?“ — visus klausytojus. Tai buvo tikras svarstymų sukūrys, kada kiekvienas dalyvis pasidarė paskaitininku, suskirstant visus į ratelius, klausimais išgaunant visų nuomones. Ir man teko įsijungti, bent stebėtoju, į ratelį, kuris svarstė, aptarė, kaip ir visi kiti (berods septyni) rateliai, kas ar koks yra geras mokytojas: „Pozityvus, susivaldantis, laiką išnaudojęs drausmės, kūrybiškas, džiaugiasi mokymais...“, taip skambėjo išvados vedamos pačios paskaitininkės.

Supažindinu tik su viena popiete, bet su nemažesniu judrumu ir įdomumu praėjo ir visos mokytojų studijų dienos. Labai įdomu papūti tarp mokytojų, kurie nuolat tobulinasi.

Pilypas Narutis

Pavojingiausios kryžkelės Čikagoje yra šiaurinėje dalyje, kur įvyksta ne tik daug automobilių avarių, bet pastaruoju metu žūsta ir nemažai pėsčiųjų. Miesto taryba išvardino šias sankryžas: Clark ir Devon (žuvo 9 žmonės), Cottage Grove ir 87 Str. — 8 žuvę, Stony Island ir 79th Str. — 7 užmušti, po šešis asmenis žuvo Stony Island ir 95th Str., Michigan Ave ir Randolph, Cottage Grove ir 81st Str., Pulaski Rd ir Fullerton, Broadway ir Wilson; po 5 - Fairbanks Ct ir Ontario, LaSalle ir Monroe Str.

Vytauto Didžiojo šaulių rinktinė ruošia gegužinę rugpjūčio 9 d., 12 val., Šaulių namuose, 2417 W. 43rd Str., Chicago. Bus skanaus maisto (varškėčių, virtinukų, cepelinų...), laimėjimų, šokiams gros Kosto Ramanausko orkestras. Kviečiami ne tik šauliai ir šaulės, bet ir lietuviškoji visuomenė.

Algimantas Kelertas, Brookfield, IL, grąžindamas laimėjimo bilietų šakneles, dar pridėjo 100 dol. auką. Tai labai vertinama parama, už kurią esame nuoširdžiai dėkingi.

ARAS ROOFING
Arvydas Kiela
Denglame ir taisome visų rūšių stogus
Tel. 630-257-0746
Skambinti po 6 v.v.

Balzeko Lietuvių kultūros muziejui priklausanti Moterų gildija organizuoja įvairius kultūrinius bei visuomeninius renginius, bendradarbiauja su kitomis vietinėmis ir tarptautinėmis organizacijomis, telkia lešas Balzeko muziejui, kuriam taip pat yra įrengusi nuolatines lietuvių liaudies kostiumų, tekstilės ir gintaro ekspozicijas. Neseniai Moterų gildija buvo surengusi Amerikos, Kanados ir Lietuvos dailininkų madų kūrėjų drabužių bei papuošalų parodą. Nuotraukoje — akimirka iš parodos — dailininkės ir jų sukurti vestuviniai rubai.